

Wapiyaro' Karella Paarʉ Nennoko'pʉ Koren Pon Kon Ena' **Ekamanin**

Wapiyaro' Karella Paarʉ Nennoko'pʉ Koren Pon Kon Ena' e'menuka'pʉ ekamʉra Kʉri'san amʉ' uko'manto' miri awonsi'ki to' napurinʉ esi konekanin pe so'si Paarʉ nʉsara'ti'pʉ Koren po. Miri a'tai, Koren esi'pʉ eke kuru mi awiron kon enawon Kiri' pata, Roman amʉ' e'to' itesa' pe awonsi'ki A'kaya pon. Tʉphrataai epoto' iya pikiri ti'tusen pe iyesi'pʉ, iko'mamʉ eseru ri, eke ri mi yawiron ni iyekumato', miri awonsi'ki tu'kan ni itekare yau iyesi eseru.

Itekare ekamase enno'sa' usewankamato' eke pe esi, te'ta'nʉ'se miri awonsi'ki so'si tawon kon ekumato' pi' isewankamato', miri awonsi'ki asa'kiri e'nito' miri awonsi'ki emari'man nito', ewan wanni uya i'tuto', so'si eseru, Waku A'kwaraʉ natʉruna, miri awonsi'ki eri'ni tʉpo e'mʉ'sa'kan nito'. I nawonsi'ki enei'ma enpoika iya wakʉ itekare usauro'to' seri ton pi'.

Isa'ta 13 airi usi'nʉnkan nito' tʉrʉ pi' na'ne' wakʉ ye' kuru Papa natʉruna tʉmunki amʉ' ena', esi kuru ri eke pe kuru ti'tusen karella yawon.

Iyawon Ekamanin

Ekamanin (1:1-9)

E'ta'nʉ'nī pi' e'nī pi' so'si tau ri (1:10—4:21)

Ekuman, munki pokon pe uko'man nito' (5:1—7:40)

Kəri'san amʉ' miri awonsi'ki Papa i'tunin nan pen (8:1–11:1)
 So'si uko'manto' miri awonsi'ki apuripi'to' (11:2–14:40)
 Kərai e'mʉ'sa'ka'pʉ miri awonsi'ki apurin in nan (15:1-58)
 Kəri'san amʉ' Isutiya pon kon ena' tʉtʉsen (16:1-4)
 Itiwano' ton ni nin miri awonsi'ki iu'matʉ (16:5-24)

¹ Paarʉ, esa'sa' Sises Kərai nennokonʉ pe, Papa eseru wini, miri awonsi'ki utonpa kon Sostenes winipaino,

² Papa so'sii, Koren pon enakan, kamoro Kərai Sises wini iyekonekasa' kon wakʉ pe te'ton kon pe, kamoro mi awiri na'ne' nan amʉtʉ pe esii'ma Sises Kərai, uyepuru kon esaku pi' na'ne' nan, to' epuru miri awonsi'ki uyepuru kon ni niri:

³ Wakʉ nonkasa' miri awonsi'ki tʉsewankamai' pʉra iwe'to' kon Papa, ukʉipʉnʉ kon miri awonsi'ki Itepuru Sises Kərai winon nesii iyenau'nokon.

Tenki Tato'

⁴ Tiwiri ri Papa pi' tenki tawon urı ipi'nokon, apʉne pʉra wakʉ nonkasa' iya pi' ipona'nokon, Sises Kərai awiri.

⁵ Apʉne pʉra kəri ri awiri eke pe ri epesa' auya'nokon tanporon yau ri—ausauro'to' kon yau, i'tunin pe iwe'to' kon yau—

⁶ apʉne pʉra Sises Kərai ekamato' ina uya esi'pʉ merunti pe ayau'nokon.

7 Miri pe iyesi pi', i'ri ri Iya'kwara uya iyemeporu'tito' kon temeporu ke pura iwesi kon pen ni inenpai kuru iyenuriku kon koro'tau Sises Kurai usenpoika.

8 Pana'pe ri iyenkurunpa kon Uyepuru kon Sises Kurai uya miri iu'matu pona ri, imakooi pura iwesi kon pa tweyu a'tai.

9 Papa, tamu, Sises Kurai pokon pe iwesi kon pa iki'manin na'pu kon esi, tausauroku'pu awiron pe.

So'si Tau E'ta'nu'pi' Ni

10 Iyekama'po uya 'nokon kuru ri, utonpa ton, Uyepuru kon Sises Kurai ese' yau, isi'kaisa ri iyeseru kon e'to' pe, iye'ta'nu'pitu kon namai', waku pe kuru ri auta'sisa' kon isipona e'to' pe aya'kwara kon miri awonsi'ki iusenuminkato' kon yau.

11 Utonpa ton, Kurai tonpa ton uya upana'tisa' man isipi' iwe'pi'to' kon pi' isiwano' pe.

12 Se pi' sa'ne ta uya: Turon ni uya, "Paara a'kiron nin uri;" turon ni, "A'poros a'kiron nin uri;" turon ni, "Ke'pas* a'kiron nin uri;" turon ni niri kanan, "Kurai a'kiron nin uri," ta pi'.

13 Kurai pe' e'ta'nu'sa'? Paara pe' pokapitu'pu kurusu' pona iiwano' kon pe? Iyepa'taisima'pu kon pe' Paara ese' ya'?

14 Epori'mayai' apa'taisimasa' uya 'nokon pura iyesi pi', Karispos miri awonsi'ki Kayas riken,

15 inu' uya ri nin si uyes'e' yau tepa'taisimasa' ta pura iyesi miri.

* **1:12 Ke'pas** (Arami' maimu yau), miri pe pura Pi'ta (Kiri' maimu yau), asa'ri ri mari esi ti'ta e'kwa pe. **1:12** Inkupu'pu 18:24 **1:14** Inkupu'pu 18:8; 19:29; Ron 16:23

16 (Ewai', Sitipanas pokon ni niri kenu' pa'taisima'p^u uya man; t^uron kon nin si pa'taisima'p^u uya p^ura kuru man uyenu yau.)

17 Kurai uya sa'ne pa'taisiman nise'na uyенно'sa' p^ura iyesi, e'tane wak^u itekare ekamai'-ka'pon pu'keta maimu yai p^ura, Kurai kurusukuui e'meruntir^ui'ka namai'.

Kurai, Papa Pu'ketuu Miri Awonsi'ki Imeruntiru

18 Ap^une p^ura kurusu' ekareei esi se pe ri kamoro t^uuma'tasan pona, e'tane ur^unokon iyepika'tisa' kon pona Papa meruntir^u pe iyesi.

19 Ap^une p^ura iye'menukasa':
 "Pu'kena' ton pu'ket^u ma'tan^uk^u uya miri;
 emiya'poke' ton emeporu eno'ma uya miri,"[†]
 tasa' iya.

20 Nai airi ken si pu'kena' nai? Nai airi ken si isenupasa' nai? Nai airi ken si seri a'taino kon pata eseru pi' t^uusauro'san nai? Papa uya pe' se pe te'sen konekasa' p^ura nai pata pu'ket^u pe?

21 Ap^une p^ura Papa pu'ket^u yau, pata uya t^upu'ket^u yau i'tusa' p^ura iyesi, Papa epori'ma'p^u se pe te'sen itekare ina nekaman^u poro kamoro apurinin nan epika'tito' pe.

22 Esuwer^u am^u' esi i'tuto' ipikiri e'kup^u inenpai,
 Kiri' am^u' esi ipu'ket^u inenpai,

23 e'tane Kurai pokapitu'p^u kurusu' pona ekama ina uya: Esuwer^u am^u' e'pi'popi'to' ipona,
 iya'kwar^u p^ura Esuwer^u am^u' pen pona te'sen,

24 e'tane kamoro Papa näki'ma'san, asa'ri ri Es-uwerä amä' miri awonsi'k*i* Kiri' amä' pona, Kärai es*i* Papa meruntirä miri awonsi'k*i* Papa pu'ketä pe.

25 Papa e'to' iya'kwarä pära es*i* ka'pon pu'ketä ui entai ipu'ketä, miri awonsi'k*i* Papa e'to' i'si'mära es*i* pana' pe ka'pon meruntirä entai.

26 Utonpa ton, isenuminkati' iki'ma kon a'tai iwesi'pä kon nä'pä pi'. Tu'ke pära ri iwesi'pä kon pu'kena' pe ka'pon eseru yau, eke ton pe, eke ton märe pe iyentusa' kon pe.

27 E'tane Papa uya iya'kwarä pära te'san non po anänsa' ta'kwaräkena' nan piyi'nä'nin pe, Papa uya i'si'mänon anänsa' pana'pa'nan piyi'nä'nin pe.

28 Non enu yawon pen ni anänsa' iya miri awonsi'k*i* eno'masa' ri, ipän ni, moro te'sen ma'tanä'to' pe täuya,

29 inä' ri utapuri namai' tärau.

30 Käri ri uriya' Kärai Sises yau iwesi kon miri, iyekonekasa' rä'pä upu'ketä kon pe Papa winon pe—iyawiron pe, waku miri awonsi'k*i* uye'manin kon pe.

31 Miri wenai, iye'menukasa' na'ne' kasa: "Tiwi atapuri

ä

inu nätapuri Itepuru yau,"[‡] tasa'.

2

1 Utonpa ton, ipiya'nokon uye'taine' a'tai, eke pe ri ika'n*i* pe ri, pu'kena' pe ri Papa ekareei ekamai' uyepu pän.

2 F'ri i'tunin pe pära ri e'kupä'pä, ipiyau'nokon esii'ma, Sises Kärai pokapitä'pä riken kurusu' pona.

[‡] **1:31** Iseremaya 9:24

3 I'si'mara ri miri awonsi'ki enari'ke' pe ri e'tititi'kai'ma ri uyee'pu ipiya'nokon.

4 Uyekareei miri awonsi'ki ekamato' uya esi'pu miri eke pe ika'ni pe para ri miri awonsi'ki apurin in pe iku'nin kon pe para ri, e'tane Iya'kwaru meruntiru ri nin usenpoika'pu,

5 anapurinu esi namai' ka'pon pu'ketu pi' ri, e'tane Papa meruntiru pi'.

Pu'ketu Wanni Iya'kwaru Winon

6 Miri ri nin si e'tane, ipu'ketu ekareei ekama iyaku'pusa' kon koro'tau, seri a'taino kon pu'ketu pen, miri pe para seri a'taino kon epuru ton* pu'ketu pen, ipara enan pi' na'ne' nan.

7 Usauro'ni'nokon seri ama'aino Papa pu'ketu pi', ipu'ketu tonan tau iye'sa' ru'pu, uiwano' kon a'kwa pe Papa nukupu'pu pata epiya'ti rawiri ri.

8 Seri a'taino kon epuru ton uya ito'ka'nuku pen ni, to' uya ito'ka'nuku yau, to' a'kwa Epuru pokapitai'no pen kurusu' pona.

9 Miri ri nin si e'tane, iye'menukasa' na'ne' kasa: "En nene'pu pen ni,

pana neta'pu pen ni,
usenuminkan nito' ipi' pen ni,
Papa nukoneka'pu kamoro ti'nukanin nan
iwano' pe ri esi,"[†]
tasa' iya.

10 E'tane si Papa uya enpoikasa' uyena'nokon ta'kwaru wini.

2:3 Inkupu'pu 18:9 * **2:6** seri a'taino kon epuru ton, iri ton a'kwaru meruntiru ton pata po ne'tu rawasomayai'ne' pi', ta iya pe iyesi. † **2:9** Aisaya 64:4

Iya'kwaru esi tanporon ni warinpanin, i'nawon ton kuru ri Papa eseru pe te'sen ton.

11 Inu' ken ka'pon nai ka'pon usenuminkato' i'tunin, iya'kwaru ri nin ti iyawon ni? Miri kasa ri, inu' uya Papa usenuminkato' i'tu pura ri iyesi, Papa A'kwaru uya ri nin i'tu.

12 Non a'kwaru eposa' uya'nokon pura iyesi, e'tane iya'kwaru Papa winipaino, ito'ka'nu'to' kon pe Papa uya urepa'pu kon ike.

13 Seri pi' si usauro'ni'nokon, ka'pon pu'ketu ke, isenupasa' kon maimu ke pen, e'tane main, Iya'kwaru uya enupan nisa' yai, iya'kwaru yawon i'napairon ekama pi' iya'kwaru maimu yau.[‡]

14 Iya'kwaru yawon pen ka'pon uya Papa A'kwaru wini teposen eporo pura ri iyesi, apune pura iya'kwaru pura ri iyesi ipona, miri ton to'ka'nuku iya pura ri iyesi, apune pura Iya'kwaru yau riken ti'tusen pe iyesi.

15 Papa A'kwaru yen pe te'sen ka'pon uya ri tanporon ni aimenka, e'tane inu' uya nin iteseru aimenkato' pe pura iyesi:

16 “Inu' uya Itepuru usenuminkato' i'tu, enupato' pe tuuya?”[§]
ta iya. Uri'nokon nin man ti Kurai usenuminkato' esa' pe.

3

E'ta'nu'pi' Ni Pi' So'si Tau

[‡] **2:13** iya'kwaru yawon i'napairon ekama pi' iya'kwaru maimu yau; miri pe pura, i'nairon iya'kwaru pe e'nito' pi' iya'kwaru pe te'sen enupa. [§] **2:16** Aisaya 40:13

¹ Utonpa ton, ta'kwaru kenan kon auro'ka kasa ayauro'kato' uya 'nokon pura iyesi, e'tane seri non pon kon pe ri nin ayauro'ka uya 'nokon, amiyu amu' pe ri Kurai pona.

² Meru' ke iwo'pa'pu uya 'nokon, sa'man kiyari ke irepa'pu uya 'nokon pen, apane pura iyekonekasa' kon pura iyesi pi', itiwano' pe. I'napairi ri, iyekonekasa' kon pura ri mari iyesi.

³ Non pon kon pe ri mari iwesi kon. Apane pura moro ri ikintan miri awonsi'ki isipi' e'ni esi pi' i'koro'tau'nokon, non pon kon pe pura pe' me'atu? Ka'pon amu' Papa punon kon e'to' kasa pura pe' me'atu?

⁴ Apane pura turon ni uya, "Paaru a'kiron nin uri," ta; turon ni uya, "A'poros a'kiron nin uri," ta; ka'pon amu' pe pura pe' me'atu?

⁵ Inu' kuri A'poros? Inu' kuri Paaru? Poitoru ton ni nin, kamoro poro apurinunan pe iyenasa' kon—Itepuru uya to' poiri'ne to' turawaso'i tipi'sa' awiri.

⁶ Ite' pimi uya, A'poros uya nin si inanuku miri, e'tane Papa uya nin si a'tanuku miri.

⁷ Miri wenai, kuri ipinnin miri awonsi'ki kuri inanunin esi miri i'ri pan pe pura ri, e'tane Papa riken i'ri ri a'tanunin.

⁸ Ka'pon ipinnin miri awonsi'ki ka'pon inanunin esi miri t^upona ri'ne pura ri, miripan kon e'mato' oton esi miri iturawasooi ru'pu pikiri ri.

⁹ Ina esi Papa turawasooi ku'nin nan pe a'samuta yau, imiri'nokon esi Papa mainaru ton pe, Papa naminu iuti pe ri niri.

¹⁰ Waku nonkasa' ke Papa uya urepasa' na'ne' ke,

iyapon nonka uya isenupasa' kuru iuti aminin ye' pe, miripan po taron kon aminin nan uya amito' pe. E'tane nin si ti ti'tui' kuru to' uya amito' pe iyesi tunaminu kon.

¹¹ Apne pura inu' uya ri taron ni iyapon nonka poken pura iyesi inonkasa' na'ne' Sises Karai, enta'.

¹² Inu' uya ri ami pe iyesi yau, seri iyapon po, koru ke ri, sirupa ke ri, epe'kena' ton ni ti' amu' ke, yui ke, iyaipatasu' wana' ke,

¹³ itarawasooi ru'pu usenpoika miri, miri pe iyesi tukai', apne pura Iweyu uya inepu miri a'kwa ya'. Apo' uya enpoika miri, miri awonsi'ki apo' uya i'tu miri waku pe to' tarawasooi ru'pu esi ento' pe.

¹⁴ Inami'pu ma'tanuku apo' uya pura iyesi yau, tepe'pu eporo iya.

¹⁵ Iyepo'tisa' pe iyesi yau, ima'tasa' ri nin si miri, kuri ri ri nin epika'ti ri, e'tane iyainansa' pe ri nin apo' awiri.

¹⁶ I'tu auya'nokon pura pe' nai, imiri'nokon ni esi Papa iwu' pe, miripan Papa A'kwaru uko'mamku aya'u'nokon?

¹⁷ Inu' uya ri Papa iwu' ma'tanusa' pe iyesi yau, Papa uya ri ima'tanuku miri, Papa iwu' miri waku, imiri'nokon si kamoro miri iuti.

¹⁸ Iwano' kon pe ri kisennakathu. Itonpa kon ni usenuminka pe iyesi yau, ta'kwaru ke tesu tukai', seri a'taino kon eseru yau, tiwi iya'kwaru pura nenai, ta'kwaru ke tenato' pe.

¹⁹ Apne pura seri non pon kon pu'ketu esi iya'kwaru pura ri Papa enu yau. Iye'menukasa'

na'ne' kasa: "Pu'kena' pe te'san a'si iya i'tunin pe to' e'ku'to' wini,"* tasa' iya,

20 mīri awonsi'ki kanan, "Itepuru uya i'tu ta'kwarūkena' nan usenuminkato' esi imaku'pi pe ri," ta.[†]

21 Mīri pi' si, katapuritāu ka'pon amā' pi'! Tanporon ni esi iiwano' kon pe,

22 Paarū, mīri pe pūra A'poros, mīri pe pūra Ke'pas,[‡] mīri pe pūra seri non, mīri pe pūra uko'man nīto', mīri pe pūra uma'tan nīto', mīri pe pūra seri paro', mīri pe pūra seri entawon esi tanporo iiwano' kon pe,

23 imīri'nokon si Kūrai iwano' pe, Kūrai kanan Papa iwano' pe.

4

Kūrai Ekareei Ekamai' Enno'sa' Kon

1 Mīri pi', ka'pon amā' uya i'tuto' pe iyesi ina esi Kūrai poitorū ton pe, kamoro ama'aino Papa iwano' pe te'sen esanon pe.

2 Esa'sa' pe iyesi kamoro itena' inonkasa' pe na'ne' nan e'to' pe iyesi tāusauroku'pū kon iyawiron kon pe.

3 E'namato' pūra man uyeseru aimenka auya'nokon yau, mīri pe pūra ka'pon amā' uya ri ko'tū yau ukupū yau; i'napai ri uiwano' pe ri uyeseru aimenka uya pūra iyesi.

4 Uyewan ni man wakū pe, e'tane mīri uya īri ku'nin nā'pū pe pūra ukupū pūra iyesi. Itepuru kuru kūri ri uyeseru aimenkanin.

* **3:19** Isopu 5:13 † **3:20** Eren 94:11 ‡ **3:22** Ke'pas (Arami' maimu yau), mīri pe pūra Pi'ta (Kiri' maimu yau), asa'ri ri mari esi ti'ta e'kwa pe.

5 Miri pe iyesi pi', i'ri ri eseru k̄saimenkat̄au iweyu rawiri ri; ap̄ne ri e'ti' Itepuru uyep̄a pona ri. Onansa' pe ri ewarupi yau te'sen enpoikanin a'kwa ya', miri awonsi'ki ka'pon amu' ewan yawon ni enpoika iya. Miri a'tai, tukaisari'nokon tapuripi'to' kon eporo to' uya Papa wini.

6 Utonpa ton, seri ton ku'sa' uya ina pi', uri miri awonsi'ki A'poros, iwanano' kon pe, iusenupa kon pa ina wini, i'ri ta e'kwa pe se tawon esi, "Imenukasa' na'ne' enta' kitit̄u," tawon. Miri a'tai, tikan nan apuri auya'nokon namai' isakon entai.

7 In̄ uya ikonekasa' kon t̄aron ni pe, t̄aron kon kasa pura? I'ri nai moro ipiyau'nokon ineporo'p̄a kon pen? Miri awonsi'ki si, eposa' auya'nokon pe si iyesi yau, i'ri pi' ken si autapuri kon eponin nu'san pen kasa?

8 Epoka'sa' auya'nokon ni sa'ne tanporo i'se iwe'to' kon ta auya'nokon! Tanporon esa' pe ri iyenaka'sa' kon ta auya'nokon! Kin pe ri iyenapi'ka'sa' kon ina a'kiri pura ri ta auya'nokon! Kin pe kuru ri iyenapi'sa' kon i'se e'ai', ipokon pe ina e'to' pe kin pe!

9 Upona ri nin iyesi Papa uya ina itekare ekamai' enno'sa' kon t̄sa' tensan pe t̄utisan a'mu yawon kon kasa, ka'pon amu' iyeri'to' pe eno'masa' kon kasa Roman amu' usennakato' pata'se' ya'. Mi yawiron kon ni, inseru amu' ri ka'pon amu' ri nenpit̄u pe ina ku'sa'.

10 Iya'kwaru p̄anon kon pe ina esi K̄rai iwano' pe, e'tane si imiri'nokon esi pu'kena' pe K̄rai awiri. F'si'mura ina esi, e'tane imiri'nokon esi pana'

pe! Tunamasan pe iwesi kon, ina esi t_unamasan pe p_ura!

¹¹ Seri iweyu p_u'k_u pona r_i ina esi iwan pe miri awonsi'ki tuna'kiri' ke, ipooi'pi r_i esi ina pon pe, t_uwipi'san pe r_i ina esi, ipata p_ura r_i ina esi.

¹² Sa'man pe kuru r_i sa'n_e temiyatu kon ke ina e't_urawasoma. Ina pa'n_uk_u a'tai, ina uya t_upa'n_u'nin kon p_urema; ina kota'ma a'tai iwenai p_ura, ina uya r_i imoronka;

¹³ ina pi' i_ri pe usauro'n_i a'tai, ina uya eik_u i'si'm_un yai. Seri p_u'k_u pona r_i ina esi non neno'ma'p_u pe r_i, pata e'to' i'se pe p_ura r_i.

¹⁴ Ipiy_i'n_u'nin kon pe seri menuka uya pen, e'tane apanama uya 'nokon, umunk_i pe iwesi kon pi'.

¹⁵ 10,000 kaisari r_i iyesanon kon e'tane K_urai poro, tu'ke p_ura ikuip_un_u kon am_u' esi, K_urai poro ikuip_un_u kon pe enasa' wak_u itekare poro.

¹⁶ Miri pe iyesi pi', iyekama'po uya 'nokon kuru unkup_un_u kup_u kon pa.

¹⁷ Miri wenai Temu'ti ennoko uya seri ipiya'nokon, umu uni'n_unkana_u, usauro'nisa' awiron Itepuru yau. Iyemiya'pont_i iya 'nokon miri uko'manto' Sises K_urai yau eseru pi', enupan nito' uya poron n_i mi awiri r_i so'si kaisa r_i.

¹⁸ Mi pe te'ku'san pe itonpa kon am_u' enasa' man, ipiya'nokon utito' oton pe p_ura tekamai'.

¹⁹ E'tane utito' oton miri ipiya'nokon seri pe'ne kuru r_i, ewai' pe Papa esi yau; miri si i'tu uya miri p_usamoro mi pe te'ku'san usauro'to' riken pen, e'tane i'r_i esi to' pana'pano pe tukai' r_i.

20 Apne p̄ra Papa e'to' esa' wann̄ pe esi us-auro'n̄i pe r̄iken pen, e'tane ipana'pano.

21 Nai rupi i'se me'at̄u? Ikota'mai'nokon pe' uti i'se me'at̄u imiri'nokon tari'po'pi'se, miri pe p̄ra usi'n̄ankan pe, i'si'm̄n yaino pe kat̄i iya'kwaru?

5

Tekumasen Tonpa Enpa'kati'!

1 Isetasa' man ekuman esi i'koro'tau'nokon tukai', iri kuru ri sa'ne Papa i'tunin nan pen koro'tau te'ku'sen pen ni: ka'pon esi tukupuna no'pu tusanu'tinin ya' ri.

2 Miri pi' si mi pe iye'kupu kon! Iupokoitato' kon ipi' poken p̄ra pe' nai k̄ri ri pe' ka'pon seri ku'nin nu'pu enpa'ka auya'nokon poken p̄ra nai i'koro'tapai'nokon?

3 Ipuñ pe ipiyau'nokon e'tane p̄ra ri, iya'kwaru pe esi ipiyau'nokon. K̄ri ri ka'pon miri ku'nin nu'pu pona eseru aimenkato' nonkasa' uya miri, miri yau esi kasa ri.

4 Ayam̄rasa' kon a'tai uyepuru kon Sises ese' yau, ur̄i ipiyau'nokon iya'kwaru yau, miri awonsi'ki uyepuru kon Sises meruntiru esi miri yau,

5 p̄ase ri ka'pon itut̄i' Se'tan* ena' ipun uma'tato' pe, iya'kwaru epika'tito' pe Itepuru weyu a'tai.

6 Matapuriyat̄i'n̄e' esi wak̄u pe p̄ra. I'tu auya'nokon p̄ra pe' iyesi aiko ri a'sarutanu'nin e'turawasoma tanporo ri p̄rowa ki'masa' awiri?

5:1 Isu'taronomi 22:30 * **5:5** *Se'tan*—Makoi ese' isakon, *Papa eseru ewaruma'tinin* ta e'kwa pe. **5:6** Kare'siya 5:9

7 Penaro' ru'pu a'sarutanu'nin eno'mati', emenna' iki'masa' purowa pe iwesi kon pa a'sarutanu'nin a'kiri pura—me'atui'n'e' pe kuru nin si, apune pura Kurai, ur'i'nokon iwano' To' Epoi Iti'pu[†] iwano' karimeru mure, e'wisa' pi'.

8 Miri pe iyesi pi', To' Epoi Iti'pu Weyu Ru'pu ku'pai'nokon, penaro' a'sarutanu'nin ke pen, iri isi pe e'pairo, iri iteseru pe e'pairo a'sarutanu'nin pen, e'tane pureti a'sarutanu'nin a'kiron pen ke, pureti enku'tinin pen, e'tane i'napairon ke.

9 Imenukasa' uya 'nokon unennokonu ukaretaai yau tekumasan ka'pon amu' pokon pe iwesi kon namai'.

10 Seri non pon kon ka'pon amu' pi' ta uya pen, tutonpa kon no'pu pokon kon, mentaino kon, ten-nakai' ka'pon rapumanin nan, miri pe pura ika'sa' pi' tuwipuremasan. Miri pe iyesi yau, seri non nimi auya'nokon miri.

11 E'tane i'menuka uya 'nokon, i'tonpa kon pe te'ku'sen inu'ri, tekumasen miri pe pura mentaino, ika'sa' pi' tuwipuremasen, miri pe pura tutonpa pi' tuusauro'sen, te'taripasen, miri pe pura itepe'pu pen ni esa'nin, pokon pe ke'tu. Puse ri rupi pokon pe ri kenta'natu.

12 Uturawasooi pe pe' iyesi so'si tawon kon pen eseru aimenkato' pe uya? Kamoro pe' so'si tawon kon eseru aimenkato' auya pe pura iyesi?

13 Papa uya kamoro so'si tawon kon pen eseru aimenka miri. "Iri ka'pon enpa'kat*i*' i'koro'tapai'nokon,"[‡] tasa'.

[†] 5:7 To' Epoi Iti'pu; miri pe pura, Pa'sopa - apune Isu'taronomi 16:1-8 enki. 5:7 E'sotas 12:5 [‡] 5:13 Isu'taronomi 13:5; 17:7; 19:19; 21:21; 22:21, 24; 24:7

6

Mi Airon Kon Uya Apurinın Nan Eseru Aimenka Namai'no

¹ Isipi' iwe'to' kon esi yau isitonpa pe, anapai kuru pe' iwesi kon Papa uya tasa' pen awiri te'sen piya' to' uya iteseru aimenkato' pe waku ton piya' ru'ku tase pura?

² I'tu auya'nokon pura pe' iyesi Papa munki amu uya non eseru aimenkato' oton tukai'? Non eseru si aimenkanin pe iwesi kon yau, miri mare'pu ri ken pe' si eseru aimenka auya'nokon poken pura iyesi?

³ I'tu auya'nokon pura pe' iyesi ur'i'nokon uya inseru amu' eseru aimenkato' oton? Miri entai ri sa'nne seri po uko'man nito' yau eseru aimenka miri ko!

⁴ Miri pe iyesi pi', isipi' iwe'to' kon esi yau seri rupi ton pi', inepti' si so'si tawon kon eseru aimenka ton kon, tunamasan ye' ton pura ri to' e'tane!*

⁵ Seri ta uya ipiyi'nu'nin kon pe ri. Inu' pura kuru ri pe' iyesi i'koro'tau'nokon emiya'pokena' eseru aimenkanin isipi' iwe'to' kon pi' apurinın pe esii'ma?

⁶ E'tane ru'ku, turon ni uya tutonpa ar*i* ko'tu ta', apurinın nan pen ni raku!'

⁷ I'napai ri itonpa kon pokon pe ko'tu tau iwe'to' kon uya ekama, ineporona kon epesa' auya'nokon

* **6:4** *inepti' si so'si tawon kon eseru aimenka ton kon, tunamasan ye' ton pura ri to' e'tane; miri pe pura, i'ri pe iyesi pi' ka'pon amu' so'si yawon kon pen ni itau te'san pen ni uya ikonekato' pe ikupu auya'nokon?*

pura iyesi. Tiwī ipoken pura iku'to' kon anānti'. Tiwī tennakai' to' arapumatāu.

⁸ E'tane ru'ku, imiri'nokon pe ri tāusennakai' isitonpa pe esii'ma i'senta' iye'rapuma kon, isitonpa pe ri esii'ma i'senta' ipoken pura iwesi kon, itonpa kon pokon pe kuru ri.

⁹ I'tu auya'nokon pura pe' iyesi iri ton uya Papa e'to' esa' wannī pe eporo pura iye'to' oton? Kisenku'titāu: Tekumasan, miri pe pura Papa tato' ipi' pe ika'sa' pi' tāwipāremasan, iyemari'masa' pe esii'ma tekumasan, warawoti'si amā', warawo' ku'nin nan tātaan'pā kon pe, tāwaraino kon ni ku'nin nan tāno'pā kon pe,

¹⁰ ama' amā' ri, mentaino kon ni, te'taripasan ni, iri pe tātonpa kon pa'nā'nin nan, tātonpa kon a'kwarākanin nan itimamin pi', uya Papa e'to' esa' wannī pe eporo pura iye'to' oton.

¹¹ Miri ye' pe itonpa kon amā' esi'pā. E'tane si ikorākasa' kon, wakā pe ikonekasa' kon Papa iwano' pe, Papa pokon pe iyekonekasa' pe ipokena' pe, Itepuru Sises Kārai ese' yau, Papa, itese' pi' e'nito' A'kwarā ke.

Ekuman Uya Iri Pe Ku'ni

¹² "Tanporon ni ku'to' uya pe iyesi," ta ri—e'tane si tanporon esi pen pika'tinin pe. "Tanporon ni ku'to' uya pe iyesi," ta ri—e'tane tanporon ni e'to' pe pura iyesi uyepuru pe.

¹³ "Kiyari esi ewan wannī iwano' pe miri awonsi'ki ewan wannī esi kiyari iwano' pe," ta ri—e'tane Papa uya asa'rī ri mari ima'tanā'to' oton. Pun e'to' pe pura iyesi nīki' pe e'nī iwano' pe, e'tane

Itepuru iwano' pe, Itepuru kanan si pun iwano' pe.

¹⁴ Tepana'pano ke Papa uya Itepuru i'mu'sa'ka'pu iyeri'sa' apai, miripan uya ri mari ui'mu'sa'kato' oton kon.

¹⁵ I'tu auya'nokon p̄ra pe' nai ipun kon esi K̄rai p̄'ku pe'ne? K̄rai p̄'ku pe riken pe' te'sen t̄ru uya t̄t̄r̄awasooi pe ekuman ku'nin uri'san p̄'ku pe iye'to' pe? Ikupu uya pen!

¹⁶ I'tu auya'nokon p̄ra pe' iyesi k̄ri tekumasen p̄'ku pe iye'tasa' ru'pu esi tikin ni ipokon pe? Tasa' iya esi, "Asa'ri te'san ena tikin ni ipun,"[†] tasa'.

¹⁷ E'tane k̄ri Itepuru p̄'ku pe iyenasa' esi miri tikin ni ipokon pe iya'kwā yau.

¹⁸ Ainanti' ekuman nito' apai. Tanporo t̄ron ni ton makoi amu' ka'pon n̄akupuñu ton esi ipun yau p̄ra, e'tane k̄ri tekumai' imakoitasa' na'ne' umakoitasa' miri t̄pun t̄ma'tanu'se.

¹⁹ I'tu auya'nokon p̄ra pe' nai ipun kon esi Waku A'kwā iwu' pe, ayau'nokon na'ne', ineporo'pu kon Papa winipai? Iwano' kon pen ni imiri'nokon;

²⁰ te'mai' ennasa' ru'pu ton imiri'nokon; miri pe iyesi pi', Papa inamati' ipun kon ke.

7

Emari'man Nito'

¹ Seri si inmenuka'pu ru'pu kon pikiron: Temari'mai' p̄ra ka'pon esi, esi waku pe ri.*

[†] **6:16** Iseneses 2:24 **6:19** 1 Koren 3:16; 2 Koren 6:16 * **7:1**
Temari'mai' p̄ra ka'pon esi, esi waku pe ri; miri pe p̄ra, Waku pe ri
iyesi uri'san ta'pi'pi'se p̄ra warawo' esi, esi waku pe ri.

² E'tane eke pe ri nik̄i esi pi', t̄upoi ri ka'pon e'to' pe iyesi t̄uno'p̄ ke, uri'san n̄iri t̄utaan'p̄ ke t̄upoiri ri.

³ Itaan'p̄ pe e'n̄i eseru ku'to' itaan'p̄ uya pe iyesi t̄uno'p̄ pi', ino'p̄ n̄iri t̄utaan'p̄ pi' mir̄i kasa ri.

⁴ Ino'p̄ pun esi itiwano' pe ri ken pen, e'tane itaan'p̄ iwano' pe ri mari iyesi. Mir̄i kasa ri mari, itaan'p̄ pun esi pen mir̄i itiwano' pe ri ken pen e'tane ino'p̄ iwano' pe ri mari iyesi.

⁵ Te'nurunpai' p̄ura e'ti', iye'ku'sa' kon a'tai ri nin aka'ne' pe ri iwesi kon, iwi p̄arema kon pari nin iye'ku'sa' kon pi' ri ken. Mir̄i awonsi'ki ri ken kanan iwesi si kon, Se'tan[†] uya i'tupi'nito' ya' itur̄ kon namai' iiwano' kon pe iuse'se'ti kon p̄ura iwesi kon pi'.

⁶ Seri ta uya ri nin, takap̄ uya kuru pen ni iku'to' pe.

⁷ Tanporo warawo' amu' esi i'se e'ai' ur̄i kasa. E'tane kaisa ri'ne Papa uya uyemeporu kon ke repapi' nisa', t̄aron ni esi se esa' pe, t̄aron ni mi esa' pe.

⁸ Seri si iyemari'masa' kon pen mir̄i awonsi'ki itaan'p̄ iyeri'sa' kon pi' ta uya: Temari'mai' p̄ura to' esi a'tai, to' esi wak̄u pe ri, ur̄i na'ne' kasa.

⁹ E'tane si to' use'se'ti p̄ura iyesi yau, to' emari'mato' pe ri iyesi t̄auk̄iritu kon entai i'se te'to' kon wenai.

¹⁰ Iyemari'masa' kon pi' se ta uya (uri pen e'tane Itepuru uya ta): Ino'p̄ k̄use'nonkanin t̄utaan'p̄ piyapai.

[†] **7:5 Se'tan**—Makoi ese' isakon, *Papa eseru ewaruma'tinin ta e'kwa pe.*

11 E'tane ikupu iya pe iyesi yau, iyenkurunto' pe iyesi temari'mai' pura, miri pe pura tataan'pu pona ri iyenna'pokapu. Miri awonsi'ki itaan'pu tano'pu nonkanin.

12 Turon kon pi' se ta uya (uri, Itepuru pen nin si): Tonpa esi yau Sises apurinin pe pura ino'pu, miripan esi ipiyau ri iko'manpai, ku'nonkanin.

13 Miri awonsi'ki uri'san esi yau Sises apurinin pe pura itaan'pu, miripan esi ipiyau ri iko'manpai, ku'nonkanin.

14 Apune pura Sises apurinin pen itaan'pu ekonekasa' miri waku pe tano'pu awiri, miri awonsi'ki Sises apurinin pen ino'pu ekonekasa' miri waku pe Sises apurinin tataan'pu awiri. Miri pura iyesi yau, imunki kon nin esi miri iri pe, e'tane si na'ne' kasa, waku pe to' esi.

15 E'tane Sises apurinin pen e'nonka yau, tiwi ri nukuphi. Sises apurinin warawo' miri awonsi'ki uri'san uta'sito' pura ri iyesi miri rupi yau; Papa uya ki'man nisa' tausewankamai' pura uko'man nito' pe.

16 Nai kasa i'tu auya, no'pu, ataan'pu pika'ti auya ri pe' tukai'? Miri pe pura, taan'pu, ino'pu pika'ti auya ri pe' tukai'?

17 Miri ri e'tane, akaisari'nokon iko'manti' Itepuru uya iku'sa' kon na'ne' yau ri, miri awonsi'ki Papa uya iki'masa' kon na'ne' ipona. Seri, seri iyawiri e'nito' main unnonkanu so'si ton kaisa ri.

18 Ka'pon, yun pi'pi' pe' puturukasa' esi'pu iki'ma a'tai? Itun pi'pi' puturukasa' pe pura kusenanin.

Ka'pon pe' esi'pu itun pi'pi' puturukasa' pe pura iki'ma a'tai? Itun pi'pi' puturuka kuse'nin.

¹⁹ F'ri pan pen ni miri un pi'pi' puturuka miri awonsi'ki, i'ri pan pen ni miri un pi'pi' puturuka pura iyesi. Papa Maimu awiri nin e'ni esi miri i'ri pe kuru nin iyesi.

²⁰ E'ni na'ne' kaisa ri e'ni to' pe iyesi e'ni'pu yau ki'man a'tai.

²¹ Poitoru pe pe' me'tai iki'ma a'tai? Miri ri ayanpokumanin, inonkato' pe ri iyesi pe iyesi yau, miri ri iku'ki.

²² Apune pura kuri poitoru pe iye'sa' Itepuru uya iki'ma a'tai esi miri Itepuru numo'ka'pu pe; miri kasa ri mari, kuri inu' enau pura iye'tane iki'masa' ru'pu esi miri Kurai poitoru pe.

²³ Te'mai' ennasa' ru'pu ton imiri'nokon; ka'pon amu' poitoru pe kenatu.

²⁴ Utonpa ton, Papa iwano' pe iwesi kon pi', isi'kaisa ri iki'ma'pu kon ya' ri si e'ti' Papa uya iki'ma kon a'tai iwesi'pu kon yau ri.

²⁵ Seri si a'pi'punon kon pona kan: F'ri tawon main pura ri nin man Itepuru winon, e'tane uri pe ri nin aimenka uya Itepuru isentu'kena'win ri nin tapurisen ye' pe esi pi'.

²⁶ Seri pe ri nin sa'man yau ri e'ni pi', me'atu'i'ne' kasa ri nin iwesi kon i'se esi tukai' ri nin usenu-minka.

²⁷ Iyemari'masa' pe pe' me'an? Iye'nonkato' ku'warinpai. Iyemari'masa' pe pura pe' me'an? Ino'pu oton ku'warinpai.

²⁸ E'tane iyemari'ma pe iyesi yau, aumakoitasa' pen ni miri; miri awonsi'ki a'pi'pun emari'masa' pe iyesi yau, imakoitasa' pen ni miri. E'tane kamoro

iyemari'masa' kon uya eke ri anpokhmanin eporo ser*i* uko'man nito' yau, m*iri* yapai nin i

ika'ti i'se 'nokon esi m*iri*.

29 Se ta uya e'kwa pe sa'ne iyesi, utonpa ton, to'ken pata weyu esi. Ser*i* awonsi'ki kamoro tuno'pu ke na'ne' nan uko'manto' pe iyesi ino'pu pun kasa;

30 kamoro tuuta'kwarhkai' tuukaransan, tuukaransan pen kasa r*i*, pori' pe na'ne' nan pori' pen kasa, kamoro i'r*i* r*i* ennanin nu'san to' enawon pe pura iyesi kasa;

31 kamoro ser*i* non pon apuri pi' te'san, ipi' kuru tuku'mansen ye' pen kasa. Apune pura ser*i* non ser*i* pe na'ne' esi r*i* utin pi'.

32 Tuusewankamai' pura iwesi kon i'se esi. Iyemari'masa' pen usewankama Itepuru turawasooi pi', Itepuru pori'manin pe te'sen ku'to' tuuya pi'.

33 E'tane iyemari'masa' usewankama ser*i* non turawasooi pi', tuno'pu pori'manin pe te'sen ku'to' tuuya pi'.

34 Inku'pai nin si iye'to' e'ta'nu'sa' r*i*. Iyemari'masa' pen uri'san m*iri* pe pura a'pi'pun uri'san usewankama Itepuru turawasooi pi': Iye'ku'to' esi iye'tusa' pe kuru te'to' pe Itepuru ena' asa'r*i* r*i* mari tupun yau m*iri* awonsi'ki ta'kwarh yau. E'tane si iyemari'masa' uri'san usewankama ser*i* non turawasooi pi', pori' pe tutaan'pu ku'to' tuuya pi'.

35 Ser*i* ta uya waku pe iwesi kon pa, kemari'matu kuru ta uya pen ni. Fuko'mamu kon i'se esi iye'to' awiri Itepuru iwano' pe iye'tusa' kon apai te'ta'nu'se pura.

36 Inh' ri usenuminka pe iyesi yau waku pe pura ri a'pi'pan uri'san imari'mato' pe tuya tankupu'pu pi', miripan uno'somanka'pu yau miripan mari'makapu ta tuya yau, tiwi nakupai i'se te'to' pe. Imakoita pen ni miri. Tiwi to' nemari'mai.

37 E'tane kuri ri ka'pon tewan yau teseru esa' pe tekonekai', inh' uya ta'kwarukai' pura e'tane tiwano' pe ri teseru tkonekai', miripan uya tewan konekasa' imari'mato' pe pura tuya—puse ri uya ri mari waku ku'sa' miri.

38 Miri pi' si, kuri a'pi'pan uri'san mari'manin uya waku ku'sa', e'tane kuri imari'manin pen uya miri entai waku ku'sa'.[‡]

39 Uri'san uta'sisa' miri tataan'pu pi' iko'mamu pu'ku pona ri. E'tane itaan'pu eri'sa' a'tai, i'se te'to' ri mari'manin pe iyesi miri, e'tane Itepuru iwano' pe kuru, riken te'sen.

40 Uri uya aimenkato' yau, pori' pe pari iyesi miri na'ne' kasa ri iyesi yau, miripan Papa A'kwaru esa' pe ri esi tukai' si'tuyai'.

8

O' Use'man Ni'pu Ike Ika'sa' Ena'

[‡] **7:38** Miri pe pura, 36 Inh' ri kuri waku pe pura tensi kupu tuya tukai' tusenuminkasen, miripan uya ri w*u*ipiya epopitu, miripan esi iyemari'mato' pe i'se, tiwi si i'se ri te'to' kupu. Iyemakoima pen ni miri. Tiwi iyemari'mato' pe nakupai. 37 E'tane kuri ka'pon teseru konekanin tewan yau, inh' uya ri ta'kwarukai' pura ri e'tane tiwano' pe ri tekonekai' teseru esa' pe, miripan uya teseru koneka'pu a'pi'pan mari'mato' pe tuya pura ri—puse ri ka'pon uya iye'to' ri kupu. 38 Miri kasa si kuri a'pi'pan uri'san mari'manin uya waku ku'sa', e'tane kuri imari'manin pen uya miri entai waku ku'sa'.

¹ Seri si o' papa tato' ipi' pe ika'sa' ena' use'man ni'pu ike pi' te'sen: I'tu'nokon tanporo i'tunin pe e'nito' esa' pe e'ni'nokon.* I'tunin pe e'nito' uya a'sarutana'ni e'tane usi'nukan nito' uya ka'ni.

² Ka'pon i'tunin pe ne'ku'ai'ne' uya tuni'tunu ye' pan i'tu pura ri' mar*i* iyesi.

³ E'tane kuri ka'pon Papa i'nunka pi' na'ne' i'tu Papa uya.

⁴ Miri pi' si, o' pi' si enta'nan papa tato' ipi' pe ika'sa' ena' use'man nisa' ru'pu: I'tu'nokon non po papa tato' pe ika'sa' esi pura kuru ri' iyesi, miri awonsi'ki turon ni' papa tato' ipi' pura iyesi, kuri ri'kuken tikin nan ni.

⁵ F'ri' pe pura papa tato' ton ipi' e'tane, Epun po miri pe pura non po (to' na'ne' ri tu'ke ri "papa amu" miri awonsi'ki tu'ke ri "itepuru ton"),

⁶ e'tane nin si upon'a'nokon tikin ni' ri' Papa esi, Ikuipuna, tanporon ni' uye'sa' na'ne' iwin'i miri awonsi'ki uko'man ni'nokon na'ne' itiwano' pe; miri awonsi'ki tikin nan ni' kanan Itepuru Sises Kurai, tanporon ni' uye'sa' na'ne' iporo miri awonsi'ki uko'man ni'nokon na'ne' iporo.

⁷ E'tane tanporon kon uya seri i'tu pen. Turon kon kuru ri' enupansa' papa tato' ipi' pe ika'sa' pi' seri warai si o' pi' to' enta'NASA' a'tai, papa tato' pe ipi' ika'sa' ena' use'man ni'pu ike pe iyesi tukai' to' usenuminka, i'si'mura to' ewan esi ke ima'ta.

⁸ E'tane kiyari uya a'ko pe Papa piya' ne'ni pen; uma'tan pura iyesi enta'nan nisa' pura iyesi yau, waku pe e'ni pura ri' iyesi enta'nan nisa' yau.

* **8:1** *I'tu'nokon tanporo i'tunin pe e'nito' esa' pe e'ni'nokon;* miri pe pura, "Tanporo ri i'tuto' esa' pe e'ni'nokon," mukayai'ne' kasa.

9 E'tane riken, ti'tui' e'ti', se kasa ri iwe'to' kon i'si'mura te'san eno'manin pe kuse'nin.

10 Apne pura i'si'mura te'sen itewan uya imiri i'tunin pe e'nito' esa' enta'na papa tato' pe ipi' ika'sa' ena' use'man nito' ipuremato' iwau' tau ene yau, iyepori'ma pen pe' mi, papa tato' pe ipi' ika'sa' ena' use'man ni'pu ani pi'?

11 Miri si, puse ri si i'si'man tonpa, Kurai uma'ta'pu itiwano' pe ru'pu si uma'ta, i'tunin pe iwe'to' wini.

12 Seri kasa aumakoitasa' pe iyesi a'tai itonpa ton pi' i'si'man to' ewan tuma'tanu'se, aumakoitasa' pe iyesi miri Kurai pi'.

13 Miri pe iyesi pi', enta'nasa' na'ne' uya utonpa eno'masa' pe iyesi yau makoi ya', o' pi' enta'nato' oton pari pen kanan, ita'mo'kato' emapu'ti uya namai'.

9

Itekare Ekamase'na Enno'sa' Iwano' E' Kuru

1 Inu' enawon pen ni pen pe' uri? Itekare ekamase'na enno'sa' pen pe' uri? Sises pe' Uyepuru kon ennin nu'pu pen uri? Imiri'nokon pen pe' kamoro Itepuru yau e'turawasomasa' otori'san?

2 Itekare ekamai' enno'sa' pe pura ri e'tane turon kon pona, ipona'nokon nin esi seri. Apne pura imiri'nokon esi uya'si'sa' ike pe uri itekare ekamai' enno'sa' Itepuru yau.

3 Seri seri uwatu kamoro uyeseru aimenkato' yau iyereutasa' kon na'ne' namai'no.

4 Ina iwano' kuru pen ni pen pe' miri kiyari miri awonsi'ki ina yuku?

5 Ina eseru pen ni pen pe' miri itekare apurinin t^uno'p^u kon ari tuya'kiri'nokon, t^uron kon itekare ekamase'na enno'sa' kon, miri awonsi'ki Itepuru akon non miri awonsi'ki Ke'pas* kasa?

6 Uri, miri awonsi'ki Panapas riken katⁱ kamoro te't^urawasomasan pe te'san t^uuko'manto' kon iwano' pi'?

7 Inu' esi tiwano' pe t^uuko'mansen soisa pe esii'ma? Inu' kure' e' patamanin iteperu napai'ma p^ura? Inu' imanatu e'ku tensisan tik^un non esa' to' manatu e'ku ensii'ma p^ura?

8 Ka'pon, Papa p^un e'to' kasa na'ki ukayai'? Miri ri mari pe' ta Main uya p^ura nai?

9 Main, Mosi' numenuka'p^u uya ta: "Paka muata kusen^utii a'nai' puro'poro i'kwa pi' itipi'tane,"[†] ta iya. Paka pi' riken pe' Papa usewankama?

10 Uri'nokon pi' sa'ne ta iya seri ko, pen pe'? Ewai', seri e'menukasa' uiwano' kon pe, apune p^ura non an^unnin uya an^um^u a'tai miri awonsi'ki i'kwanin uya i'kwa, seri kup^u to' uya eporo tuya'nokon poken iyaku'p^usa' an^um^u tuya'nokon a'tai.

11 Ina uya si iya'kwar^u ye' patama pe iyesi yau i'koro'tau'nokon, eke pe kuru pe' iyesi ina uya non poron iyaku'p^usa' an^um^u pe iyesi yau iwinipai'nokon?

12 T^uron kon uya seri t^upika'tito' kon kuru eporo pi' iwinipai'nokon, miri entai pari pe' ina uya eporo pen?

* **9:5** *Ke'pas* (Arami' maimu yau), miri pe p^ura *Pi'ta* (Kiri' maimu yau), asa'ri ri mari esi ti' ta e'kwa pe. † **9:9** Isu'taronomi 25:4 **9:9**

E'tane seri ina iwano' kuru ri apurisa' ina uya p̄ura man. Miri p̄ura ri, ti'tui' p̄ura ina uya imoronkasa' man oko pe waku Kurai ekareei uko'mamu namai'.

¹³ I'tu auya'nokon p̄ura pe' nai, kamoro Papa ena' use'man nito', ipureman nito' iwu' tau te'trawasomansan uya ti'kiyari kon eporo itapai, miri awonsi'ki kamoro Papa ena' use'man nito' apon po te'trawasomansan uya ri eporo itusa' tonpa?

¹⁴ Miri kasa ri, Itepuru uya tasa' kamoro itekare ekama pi' te'san uya tuko'manto' kon ipi' epoto' pe ri iyesi waku itekare wini.

¹⁵ E'tane tanporo seri ton ni uiwano' kuru ri apurisa' uya p̄ura iyesi. Seri menuka uya pen miri ton ku'to' pe auya'nokon uiwano' pe tukai' e'kuphi'ma pen. Eri'to' pe ri iyesi utapurito' mo'ka inu' uya ri entai.

¹⁶ E'tane ri waku itekare ekama uya a'tai, utapur*u*poken p̄ura iyesi, apune p̄ura itekare ekamaki tasa' pe iyesi upi'. Isi yau esi waku itekare ekama uya p̄ura iyesi yau!

¹⁷ Uiwano' pe ri itekare ekama pi' esi yau, uyepe'pu ri esi; uiwano' pe p̄ura iyesi yau, uyapiyo'masa' pi' ri nin ekama uya pe iyesi.

¹⁸ F'ri ken si esi uyepe'pu pe? Seri riken: Itekare ekama uya wini ituru uya i'namra ri, uiwano' kuru si tapuri'i p̄ura itekare ekama uya iwano'.

¹⁹ Inu' enawon pen ni uri miri awonsi'ki inu' iwano' pen ni e'tane, tanporon kon poitoru pe

e'kup^u, tu'kan kon ne'nin pe K^urai piya' to' nep^u
uya poken ni te'san.

²⁰ Esuwer^u am^u' pi' Esuwer^u pe ri ena, Esuwer^u
am^u' ne'nin pe K^urai piya'. Kamoro main o'noro
na'ne' nan pona main o'noron kasa ena (main
o'noron pe pura ri e'tane), main o'noron kon
ne'nin pe K^urai piya'.

²¹ Kamoro main esanon pen pona main esa' pen
kasa ena (main, Papa winon pura e'tane pura ri,
e'tane main, K^urai winon o'noron pe esi), main
punon kon ne'nin pe K^urai piya'.

²² I'si'm^unon pona i'si'm^ura ri ena i'si'm^unon
ne'nin pe K^urai piya'. Tanporon pe ri enasa' tan-
poron kon ni ka'pon am^u' pona, itonpa pe ri to'
pika'tito' pe uya to' pika'tito' uya pokena' eseru
winⁱ ri.

²³ Tanporo seri kup^u uya wak^u itekare pikiri,
wak^u pureman nito' iya tonpa epoto' pe uya.

²⁴ I'tu auya'nokon pura pe' nai teka'tunpi'san
a'tai, tanporon kon eka'tum^u e'tane tикин nan ni
uya itepe'p^u eporo? Eka'tunti' itepe'p^u eponin ye'
pe.

²⁵ Tanporon kon usi'tun pi' te'ton kon usenupa
isi koro'tau. To' uya ikup^u pata ipur^u konekasa'
aro', k^uron pe ri epoto' pe t^uuya'nokon inke te'sen
pen ni; e'tane ikup^u'nokon seri aro', k^uron epoto'
kon pe inke ri t^uuko'mansen.

²⁶ Miri pe iyesi pi', te'kamai' pura ri t^uneporon^u
pi' teka'tunsen ka'pon kasa eka'tum^u pen;
epanta'ma pen ka'pon iya'kwar^u'p^u panta'manin
kasa.

²⁷ Kane, upun sa'mantanu'sa' uya, upoitor^u pe
iku'sa' uya, t^uron kon pi' itekare ekamasa' uya

təpo uneporona itepe'pə eporo uya pəra iyesi naimai'.

10

Panaman Nito' Esuwerə Amə' Kasa E'ni Namai'

¹ I'tunin pe pəra iwesi kon i'se pəra e'ai', utonpa ton, tanporo utamokori kon amə' esi'pə kapuru' o'no tanporo to' uti'pə parau poro.

² Tanporo to' epa'taisima'pə Mosi' pikiron kon pe, kapuru' yau miri awonsi'ki parau kau.

³ Tanporo to' enta'na'pə miri iya'kwarə kiyari pi' ri.

⁴ Miri ri iya'kwarə tensisen ni ensi'pə to' uya; apəne pəra to' uya ri ti' iya'kwarə pe te'sen apai ensi'pə ta'kiri'nokon ni təutisen, miri ti' esi'pə Kərai ri.

⁵ Miri ri e'tane, Papa esi'pə pen ni pori' pe tu'kan kon to' tonpa ton pi'; miripan kon ekepu esi'pə mi'tawiri ri rimonō tau.

⁶ Seri ton si e'kupə'pə ento' ipi' pe, iri ton pi' ri uyewan kon tərə namai' to' esi'pə kasa.

⁷ Papa tato' ipi' pe ika'sa' pi' təwipəremasan pe ke'təu, to' tonpa ton esi'pə kasa; iye'menukasa' na'ne' kasa: "Ka'pon amə' ereuta'pə enta'nai', miri awonsi'ki ensii', miripan kon e'mə'sa'kasa' umanumə'pə Papa i'tunin nan pen eseru yau," tawon.*

⁸ Ekumanpai'nokon pəra, to' tonpa ton esi'pə kasa—miripan kon uma'ta'pə 23,000 kaisa ri tikan nan wəi yau.

10:1 E'sotas 13:21-22; 14:22-29 **10:3** E'sotas 16:35 **10:4** E'sotas 17:6; Nonpa 20:11 **10:5** Nonpa 14:29-30 **10:6** Nonpa 11:4

* **10:7** E'sotas 32:6 **10:8** Nonpa 25:1-18

9 Itepuru[†] ti'tupi'se e'nipai'nokon p̄ara, to' tonpa ton esi'p̄a kasa, miripan kon na'ne' e'tu'ka'p̄a ikui amu' pi'.

10 Ke'naipi't̄u, to' tonpa ton esi'p̄a na'ne' kasa, miripan kon tu'ka'p̄a ma'tanu'nin inseru uya.

11 Seri ton e'kupu'p̄a to' pi' ento' ipi' ton pe, miripan e'menukasa' upanamanin kon pe, uri'nokon penaro' ru'p̄a uta'ku'tito' uye'sa' ipona na'ne' ton.

12 Miri pi' si, pana' pe iye'mu'sa'kasa' pe iusi'tu yau, ti'tui' e'ki auta'mo'ka namai'!

13 F'ri ri i'tupi'nito' uya iyereutanu'sa' kon p̄ura man e'tane ri nin ka'pon pi' te'sen ye' ri. Papa esi t̄usauroku'p̄a awiron ni; ii'tupi'to' e'to' pe imoronka auya entai iku'nin pen. E'tane ii'tupi'sa' a'tai iye'pa'kato' yai ke ri mari irepa iya iyo'no iye'mu'sa'ka pa.

Itepuru Kokuu Miri Awonsi'ki Iri Ton Kokuu

14 Miri pe iyesi pi', utonpa ton amu' ru'kw̄i, ainanti' papa tato' pe ipi' ika'sa' pi' iwipuremato' kon yapai.

15 Ta'kwarukena' nan ka'pon amu' auro'ka uya; iiwano' kon pe usauro'ai'ne' eseru aimenkat'i'.

16 Tenki tato' kokuu pen pe' seri, tenki ta'nokon na'ne' ipi' K̄rai m̄nu'an̄mu pe pen pe'? P̄reti i'kwit̄u na'ne' pen pe' esi K̄rai pun an̄mu pe pen pe'?

[†] **10:9** *Itepuru*; taron ni ton imenukasa' ton uya *K̄rai* ta. **10:9**
Nonpa 21:5-6 **10:10** Nonpa 16:41-49 **10:16** Ma'siu 26:26-28;
Ma' 14:22-24; Uru' 22:19-20

17 Apune p̄ara t̄ikin n̄i ri itekiino esi pi', ur̄i'nokon tu'kan kon, esi t̄ikin n̄i ipun, ap̄une p̄ara t̄ikin nan itekiino an̄am̄a pi'.

18 Ka'pon am̄a' Esuwer̄ am̄a' pi' isenuminkati': Kamoro pe' use'man n̄a'p̄a ike pi' tenta'asan esi pen use'man n̄ito' apon po te'sen Papa pokon pe?

19 Mir̄i ken pe' si papa tato' ipi' pe ika'sa' ena' use'man nisa' r̄a'p̄a esi i'r̄i pe ri, mir̄i pe p̄ura papa tato' ipi' pe ika'sa' esi i'r̄i pe ri ta uya e'kwa pe ken pe' si iyesi?

20 Kane, e'tane Papa i'tunin nan pen use'masa' na'ne' ike esi iri ton ena', Papa ena' pen, mir̄i pi' iri ton tonpa pe iwesi kon i'se p̄ura esi.

21 Itepuru kok̄ahi yawon ensii'ma, iri ton kok̄a yawon n̄i n̄iri ensi auya'nokon p̄ura iyesi; asa'r̄i ri mari Itepuru tepar̄uui mir̄i awonsi'ki iri ton tepar̄uui po iwe'to' kon p̄ura iyesi.

22 Papa ri kat̄i ikintato' inku'pai e'n̄i? Intentai pe' pana' pe e'n̄i?

In̄u' Enawon Pen Apurin'in

23 "Tanporon n̄i esi t̄aku'sen pe"—e'tane tanporon n̄i esi pen wak̄a pe konekanin pe. "Tanporon n̄i esi t̄aku'sen pe"—e'tane tanporon esi pen ka'pon ka'nin pe.

24 In̄u' ri wak̄a pe tiwano' pe te'to' eporo i'se kuse'nin, e'tane wak̄a t̄aron kon iwano'.

25 Ti'tui' p̄ura ri o' ekur̄apo'pomato' iwu' tau tekur̄apo'pomasen anki tekama'popi'se p̄ura iyewan uya ta pi' ri,

26 apane pura, “Non esi Itepuru iwano' pe, miri awonsi'ki tanporo iyau na'ne',”[‡] tasa'.

27 Ina' ri itekare apurinin pen uya iki'ma yau enta'nai' itipai si iwesi, enta'naki si irepasa' iya na'ne' pi' i'ri ri tekama'popi'se pura iyewan uya ta pi' ri.

28 E'tane ina' uya ri ta pe iyesi yau ipi', “Seri seri use'man pe itusa' ru'pu,” ta yau, miri a'tai nin si ipi' iyenta'na pen, asa'ron wenai, ka'pon uya apana'tisa' pi' miri awonsi'ki ewan uya ta pi'[§]—

29 kuri apana'tinin ewan, iyewan ta uya e'kwa pe iyesi pen.

I'ri pe iyesi pi' ina' enau pura e'to' eseru aimenka turon ni ewan uya?

30 Enta'na pe iyesi yau kiyari pi' tenki ta pe, i'ri pe iyesi pi' uyeno'ma tenki ta pe ri Papa pi' enta'nasa' e'tane?

31 Miri pi' iyenta'na pe ri miri pe pura ensi auya ri miri pe pura i'ri ri kupu auya pe iyesi pi', iku'ki eke pe Papa ku'pitu auya pe.

32 E'tane ina' ri e'ku'to' iri pe kusemapu'tii, Es-uweru ama' ri, Kiri' ama' ri, miri pe pura Papa so'sii ri—

33 uri nasi'tuyai'ne' kasa tanporon kon ni pori'ma i'se tanporon yau ri waku pe e'to' eporo i'se esi pen e'tane tu'kan kon ni, to' epika'tito' pe.

11

1 Unkupanu iku'ti': Krai nunkupanu kupu uya kasa.

[‡] **10:26** Eren 24:1 [§] **10:28** Turon ni imenukasa' uya, ewan uya ta pi', apane pura, “Non esi Itepuru iwano' miri awonsi'ki tanporo iyau na'ne',” ta. **11:1** 1 Koren 4:16; Piri'pai 3:17

Papa Apuripitu A'tai Ipoken E'nito'

² Kanyapuripi'atui' tanporon yau ri iyenu kon yau ukupu auya'nokon pi' miri awonsi'ki auta'sisa' kon pi' ri enupan nito^{*} pi', iyena'nokon ini'kwiri'naku uya kaisa ri.

³ Ito'ka'naku auya'nokon i'se e'ai' tanporon kon warawoti'si amu' i'pai pe K̄rai esi, miri awonsi'ki uri'san i'pai pe warawo', miri awonsi'ki K̄rai i'pai pe, Papa.

⁴ Tanporon kon warawoti'si amu' t̄wip̄remasan miri pe p̄ra pu'kena' pe t̄usauro'san ti'pai kon t̄wontii' uya ti'pai kon nama p̄ra iyesi miri.

⁵ Tanporon kon uri'sami'si amu' t̄wip̄remasan miri pe p̄ra pu'kena' pe t̄usauro'san ti'pai kon t̄wontii' p̄ra uya ti'pai kon nama p̄ra iyesi—i'pai kiriri'kasa' kasa iyesi.

⁶ Uri'san uya ti'pai nipontisa' p̄ra iyesi yau, t̄nse' aku'to' iya pe iyesi, piyi'n̄u'nin pe iyesi yau uri'san uya t̄nse' aku'sa' miri pe p̄ra t̄nse' kiriri'kasa' yau, ti'pai wontito' iya pe iyesi.

⁷ Warawo' uya ti'pai wontito' p̄ra iyesi,[†] Papa pe ri eke pe iku'to' pe ri iyesi pi', e'tane uri'san esi warawo' ku'to' eke pe ipi' pe.

* ^{11:2} *enupan nito'*; miri pe p̄ra, uko'man ni eseru ton. † ^{11:7} miri pe p̄ra, 4 *Warawo' tip̄remasen miri pe p̄ra pu'kena' pe t̄usauro'sen kusan pe inse' esii'ma uya ti'pai nama p̄ra iyesi*.

5 *Miri awonsi'ki uri'san tip̄remasen miri pe p̄ra pu'kena' pe t̄usauro'sen inse' p̄ra esii'ma uya ti'pai nama p̄ra iyesi—kari ri esi miri "ikiriri'kasa'kon" kasa.* 6 *Uri'san esi yau inse' p̄ra, ser i pe riken ni tiwi to'ken inse'nesii, e'tane piyi'n̄u'uri'san i'pai e'kiriri'kasa'esi ke tinse' kanan wa'tanu'kato' iya esi.* 7 *Warawo' e'to' p̄ra iyesi kusan pe inse'.* **11:7** Iseneses 1:26-27

8 Ap^{ne} p^{ura} warawo' uye'sa' p^{ura} iyesi uri'san apai, e'tane uri'san uye'sa' warawo' apai,

9 warawo' ri e'ka'sa' p^{ura} iyesi uri'san iwano' pe, e'tane uri'san e'ka'sa' warawo' iwano' pe.

10 M^{iri} wenai m^{iri} awonsi'ki inser^u am^u wenai, uri'san uya t^{upana}'pano ento' ipi' tuto' pe iyesi ti'pai pona.

11 Itepuru yau ri nin si ti, uri'san e'to' p^{ura} iyesi warawo' p^{ura}, warawo' ri e'to' p^{ura} iyesi uri'san p^{ura}.

12 Uri'san uye'sa' na'ne' warawo' apai, m^{iri} kasa ri mari warawo' ri mari entusa' uri'san apai. E'tane tanporon ni nin uye'sa' Papa wini.

13 Iwano' kon pe aimenkatⁱ: Ipoken pe' iyesi uri'san ipurema Papa pi' ti'pai t^{uniponkai}?

14 I'naino ton uya ri pe' iyenupa kon p^{ura} nai, warawo' esi yau kusan pe inse' piyi'n^u ri iyesi,

15 e'tane uri'san inse' esi yau kusan pe eke pe iku'to' ipikiri pe iyesi? Ap^{ne} p^{ura} kusan pe na'ne' inse' esi inipon pe itusa'.

16 In^u ri esi yau e'sei'pi'pai m^{iri} pi', t^{uron} ni m^{iri} rupi unkup^un^u kon p^{ura} ri man, m^{iri} pona Papa so'sii ri n^{ekup}u^un^u.

Itepuru Enta'na'pu Ru'pu Kup^u

17 Ne'sepoyai'ne' iyenupato' kon yau ayapuripi'to' kon uya p^{ura} man, ap^{ne} p^{ura} ayam^urapi'to' kon uya isi ri kup^u, waku kup^u pe p^{ura} ri.

18 Wapiyaro' pe kuru, eta uya ayam^ura kon pe iyesi a'tai so'si pe, iye'ta'n^u'pit^u kon, miripan ni si sapuriyai' itonpa pe ri.

19 Ikasima poken p̄ra ri t̄pona ri'ne ri si iwe'to' kon pe iyesi ento' pe, ina' yan kuru esi Papa maimu awiron kon pe tukai'.

20 Ayamurasra' kon a'tai, Itepuru enta'na'p̄a r̄a'p̄a kupu auya'nokon pen ni,

21 ap̄ne p̄ra iyenta'na kon koro'tau, akaisari'nokon iye'sara'ti kon ina' enupikiri te'se p̄ra ri. T̄ron ni esi iwan pe, t̄ron ni e'taripa.

22 Itiwu' p̄ra pe' iwesi kon iyenta'nato' kon, iuku kon ensito' auya'nokon itau? Papa so'sii ri kat̄ sapema auya'nokon miri awonsi'ki ip̄an non ni piyi'naku auya'nokon? F̄ri ken si ta uya ipi'nokon? Seri pi' ri kat̄ ayapuripi' uya 'nokon? Pen ni!

23 Ap̄ne p̄ra Itepuru wini uneporo'p̄a ni'kwiri'naku uya iyena'nokon ni mari: Itepuru Sises uya, teparankato' ewarupi'i tau, p̄reti anam̄u'p̄a,

24 tenki ta'p̄a t̄uya a'tai, i'kwiti'p̄a iya miripan uya ta'p̄a, "Seri seri upun, iiwano' kon; seri iku'ti' iyenu kon yau ukupu auya'nokon pe," ta'p̄a iya.

25 Miri kasa ri mari, tenta'na t̄po ko' anam̄u'p̄a iya, "Seri ko' esi emenna' ekonekan nito' uman̄a yau; seri iku'ti', ensi auya'nokon a'tai, iyenu kon yau ukupu auya'nokon pe," tai'ma.

26 Ap̄ne p̄ra seri p̄reti iku auya'nokon a'tai miri awonsi'ki ko' yawon ensi auya'nokon a'tai, Itepuru uma'ta'p̄a ekama auya'nokon pe iyesi iyepu pu'ku' pona.

27 Miri pe iyesi pi', ina' ri Itepuru yu i'nin miri awonsi'ki ikokuui yawon ensinin iyawiri p̄ra

esii'ma umakoita miri Itepuru pun miri awonsi'ki imanu pi'.

²⁸ Ka'pon kuru usento' pe iyesi tiwano' pe, tayu iku tuya miri awonsi'ki tuyuku ensi tuya rawiri.

²⁹ Apne pura ina' ri uya iku yau miri awonsi'ki ensi yau Itepuru pun to'ka'nakai'ma pura uya eseru aimenkato' ri iku miri awonsi'ki ensi taponakan pe ri.

³⁰ Miri wenai tu'kan kon ni i'koro'tau'nokon te'san esi i'si'mura miri awonsi'ki takuru'ke'ne miri awonsi'ki tu'kan kon ni uma'ta'pu.

³¹ E'tane uiwano' kon pe uyeseru kon aimenka yau, eseru aimenkato' Papa uya o'koi' enan pen ni.

³² Itepuru uya uyeseru kon aimenka a'tai ukoneka iya 'nokon miri, oru pokon pe useno'man namai'.

³³ Miri pe iyesi pi', utonpa ton, enta'nase'na ayamura' kon a'tai, itonpa kon enupikiri te'se e'ti'.

³⁴ Ina' ri esi yau iwan pe, pata po ri nenta'nakapui, ayamura kon pe iyesi a'tai eseru aimenkato' otori pe iyena kon namai'.

Miri awonsi'ki uye'sa' a'tai, miyarri ri iyenupa uya 'nokon miri.

12

Iya'kwaru Uya Repan Nito'

¹ Seri si Iya'kwaru uya repan nito' pi', i'tunin pe pura iwesi kon i'se pura esi, utonpa ton.

² I'tu auya'nokon Papa i'tunin pe pura iwesi kon a'tai, taimai kenan kon pen ni papa tato' ipi' pe ika'sa' kon winikai'autano'ma'pu kon.

³ Miri pi' nin si ta uya ipi'nokon, inh' Papa A'kwaru wini tuusauro'sen pen uya, "Sises nesii tupa'nh'sen pe," ta pura iyesi, miri awonsi'ki inh' uya, "Sises esi Itepuru," ta pura ri iyesi Waku A'kwaru uya riken ta pi' ta iya miri.

⁴ Moro i'si'tai ri Iya'kwaru uya repan nito' esi, e'tane miri ri Iya'kwaru.

⁵ Moro ri i'si'tai iyapiyo' pe e'nito' eseru esi, e'tane kuri ri ri Itepuru.

⁶ Moro i'si'tai e'turawasoman eseru esi, e'tane kuri ri ri Papa uya iturawasoma tanporon kon ka'pon amh' yau.

⁷ Seri si Iya'kwaru usenpoika esi miri ka'pon kaisa ri waku pe to' ku'nin pe.

⁸ Tikin nan ena' iye'tusa' Iya'kwaru wini pu'kena' pe isauro'to' pe, turon ni ena' miri ri Iya'kwaru uya itusa' isauro'to' pe i'tunin ye' pe,

⁹ turon ni ena' miri ri mari Iya'kwaru uya itusa' apurito', turon ni ena' miri tikin nan Iya'kwaru uya itusa' epi'tin nito' ike,

¹⁰ turon ni eke Papa turawasooi ku'to' ike, turon ni ena' pu'kena' pe isauro'to', turon ni ena' turon ni pe'ne iya'kwaru i'tunin, turon ni ena' turon ni ton main yai* tuusauro'sen pe, miri awonsi'ki turon ni ri mari ena' turon ni main yai usauro'ni enpoikanin pe.

¹¹ Tanporo seri ton na'ne' esi tikin nan ni, miri ri mari Iya'kwaru turawasooi pe, itusa' iya ka'pon kaisa ri iye'kupu i'se te'to' awiri.

Ipun Tikin Nan, Tu'kan Iph'ku Ton

* **12:10** main yai; miri pe pura, ani yai Kiri' maimu yau; v. 28 yau ri niri. **12:11** Ron 12:6-8

12 Ipuñesi tikin nan, iyekonekasa' ri e'tane tu'ke ipu'ku ton; miri awonsi'ki tu'ke ri tanporo ipu'ku ton e'tane tikin ni ri ipun konekasa' iya. Miri kasa Kura'i esi.

13 Apuñe pura tanporo tikin nan ni Iya'kwaru uya pa'taisiman nisa' tikin nan ipun ya'—Esuweru amu' miri pe pura Kiri' amu', poitoru ton miri awonsi'ki enawon kon pen—tanporo uwo'pa'pu kon tikin nan ni Iya'kwaru ke ensito' pe.

14 Seri si tikin nan ipu'ku uya ipun konekasa' pen e'tane tu'kan uya.

15 Puta uya ta pe iyesi yau, "Apuñe pura miya' pe pura esi pi', ipun tonpa pen uri," ta pura iyesi, miri uya ereutanuku pura ri iyesi ipun pu'ku pe pura iye'to' pe.

16 Pana uya ta pe iyesi yau, "Apuñe pura en pe pura esi pi', ipun tonpa pen uri," ta pura iyesi, miri uya ereutanuku pura ri iyesi ipun pu'ku pe pura iye'to' pe.

17 Tanporo ipun esi yau en pe, nai airi etanin nesii'no? Tanporo ipun esi yau pana pe, nai airi ikitun etanin nesii'no?

18 E'tane Papa uya ri ipu'ku ton t̄api'sa' ipun pi', tanporon ton ni, i'se te'to' awiri ri.

19 Tanporo iyesi yau tikin ni ipu'ku pe, nai airi ken si ipun nesii'no?

20 Na'ne' kasa nin si iyesi, moro tu'ke ipu'ku ton esi, e'tane tikin ni ipun.

21 Itenu uya ta poken pura iyesi miya' pi', "I'se pura e'ai!" miri awonsi'ki i'pai uya ta poken pura iyesi puta pi', "I'se pura e'ai!"

22 Miri kasa pen. Mi ipu'ku ton i'si'mura na'ne' i'se pura e'ni poken para iyesi.

23 Miri awonsi'ki ipu'ku ton se pe ri upono'nokon te'sen esi tāpontisen pe wakū pe kuru. Miri wenai si tāron kon uya ene namai' iniponti miri,

24 tāron ni ton nin si ipu'ku ton e'tane miri kasa kuru tākupu i'se pura. Miri kasa si Papa uya pun wanni konekasa' isi'kaisa ri, tāron ni e'tane wakū pe kuru tāku'sen pe ri pe ru'kwī ri iye'tane,

25 ipun e'ta'nukū namai' e'tane ipu'ku ton e'to' pe isi'kaisa ri isipi' tāusewankamasan pe.

26 Tikin nan ipu'ku ekota'ma yau, tanporon ni ipu'ku ton ekota'ma ipokon pe; tikin nan ipu'ku nama yau, tanporo itonpa ton epori'ma ipokon pe.

27 Seri si imiri'nokon esi Kārai pun pe, me'atui'ne' kaisa ri ipu'ku pe iwesi kon.

28 Miri awonsi'ki Papa uya tanporon wapiya anūnsa' itekare ekamai' enno'sa' kon, miri pikiri pu'kena' amū', miri pikiri ti'sa amū', miri awonsi'ki eke Papa tārawasooi ku'nin nan, kamo kanan epi'tin' in pe to' e'to' pe iku'sa' kon, kamo tātonpa kon pika'tin' in nan ye', kamo tātonpa kon amū' esanon, iu'matū pe kamo i'si'taino main yai[†] tāusauro'san.

29 Tanporo pe' itekare ekamai' enno'sa' kon pe to' nai? Tanporo pe' pu'kena' amū' pe to' nai? Tanporo pe' ti'sa pe to' nai? Tanporo pe' eke Papa tārawasooi kupu pi' to' nai?

30 Tanporo pe' epi'tin' in pe iku'sa' kon pe to' nai? Tanporo pe' to' nūsauro'an tāron ni main yai[‡]?

[†] **12:28** main yai; miri pe pūra, ani yai; v. 30 yau niri. **12:28**
E'pe'sas 4:11 [‡] **12:30** main yai; miri pe pūra, ani yai Kiri' maimu yau.

Tanporon kon pe' enpoikanin nan?

31 E'tane eke pari ttusen enupikiri e'ti'.§

Miri awonsi'ki si iyenu kon ya' enpoika uya waku kuru nin iteseru.

13

Usi'nnankan Nito'

1 Usauroku pe iyesi yau ka'pon amu' miri awonsi'ki inseru amu' ani yai,* e'tane usi'nnanka pura iyesi yau, tenten tawon sanpana miri pe pura isipona tuwipi'se tturunpasen wai amu' kasa ri pana'ka' ri esi.

2 Pu'kena' pe ri usauro'tane, tanporon ni i'tu pokena' pen ni i'tunin pe miri awonsi'ki tanporon ni i'tuto' ike esa' pe, miri awonsi'ki apurito' uya wu' ri amanin pe, e'tane usi'nnankan nito' pura esi yau, inu' pe pura ri esi miri.

3 Tanporo uiwano' pe te'sen ke entu'manin reparin pe miri awonsi'ki upun ni tnin pe e'tane iyepo'tito' pe,† e'tane usi'nnankan nito' pura esi yau, i'ri eporo uya pen ni miri.

4 Usi'nnankan nito' esi miri imoronkanin pe, usi'nnankan nito' esi miri manna' pe e'nito'. Ikinikena' pen, ttutapurisen pen, mi pe te'ku'sen pen.

5 Iri pen ni, tupi' riken ttusenuminkasen pen, se pe ri ttusakorotasen pen, iri ru'pu ri ko'manu'nin pen.

§ **12:31** *eke pari ttusen enupikiri e'ti'*; miri pe pura, *eke pari ttusen enupikiri auya'nokon miri*. * **13:1** *ani yai*; miri pe pura, *maimu yai*; v. 8 yau niri. **13:2** Ma'siu 17:20; 21:21; Ma' 11:23 † **13:3** *iyepo'tito' pe*; miri pe pura, *ttutapurisen pe e'to'pe*.

6 Usi'nʉnkan nito' esi miri iri nʉpori'manʉ pen ni e'tane tepori'masen i'napairon pi'.

7 Wapu'tinin ye' ri, apurinin ye' ri, te'ku'sen ye' ri, miyari ri iku'nin ye'.

8 Usi'nʉnkan nito' esi siyaro' ri. E'tane pu'kena' pe isekamasa' rʉ'pʉ ereutato' oton ni nin; ani ton pe na'ne' e'tu'nito' oton; i'tunin pe e'ni emeporʉ utito' oton.

9 Apʉne pʉra mara ri i'tunin pe e'ni, miri awonsi'ki pu'kena' pe e'ni emeporʉ esi mara ri,

10 e'tane nin si mara te'sen pen uyepʉ a'tai, mara te'sen pʉra iyena miri.

11 Mʉre' esi a'tai, mʉre pe ri usaurokʉ'pʉ, mʉre pe ri usenuminka'pʉ, mʉre pe ri e'ku'to' esi'pʉ. Eke pe nin si enasa' a'tai, mʉre' esi eseru rʉ'pʉ ensimasa' uya miri.

12 Seri si ene'nokon e'tane wanamari e'kwasa'yai, ikapisin pe; miri a'tai nin si, usen nito' oton kon ipun pe. Seri si i'tu uya mara ri; mara pʉra nin si i'tuto' uya oton, mara pʉra ui'tu na'ne' kasa.

13 Seri ton si osorʉwawon esi moro: apurito', e'ku'nito' miri awonsi'ki usi'nʉnkan nito'. E'tane miri ton tonpa eke kuru esi usi'nʉnkan nito'.

14

Pu'kena' Pe Usauro'ni Miri Awonsi'ki Ani Ton Yai

1 Usi'nʉnkan eseru awiri e'ti', Iya'kwara uya iyemeporʉti kon i'se esii'ma, pu'kena' pe iwe'to' kon emeporʉ kuru.

2 Apʉne pʉra kʉri tʉusauro'sen ani yai* esi ka'pon amʉ' auro'kanin pe pʉra e'tane Papa auro'ka iya. I'napai ri sa'ne, inʉ' uya imaimu

* **14:2** *ani yai*; miri pe pʉra, *main yai*

to'ka'nakh pura iyesi; i'tu pokena' pen ekama iya ta'kwaru ke.

³ E'tane tanporon kon pu'kena' pe tausauro'san uya ka'pon amh auro'ka miri to' meruntitanh'nin pe, to' pori'manin pe miri awonsi'ki to' a'kwaru nepu pe.

⁴ Kuri ani yai tausauro'sen epika'ti tiwano' pe, e'tane kuri pu'kena' pe tausauro'sen uya so'si pikat*i*.

⁵ Me'athi'ne' kaisa ri ausauroku kon i'se e'ai' ani yai, e'tane kuru pu'kena' pe ausauroku kon i'se esi. Kuri pu'kena' pe tausauro'sen esi eke pe ani yai[†] tausauro'sen entai, enpoika iya a'tai riken so'si epika'tito' pe.

⁶ Seri si, utonpa ton, uyepu pe iyesi yau ayauro'kai'nokon ani yai, waku pe pe' ikupu uya 'nokon? Tenpoikasen niKen nepu uya a'tai, miri pe pura i'tunin pe e'nito' miri pe pura pu'kena' pe usauro'nito' miri pe pura usenupan nito' nepu uya a'tai riken, waku pe ikupu uya 'nokon.

⁷ Nurinan ton pen yau ri sa'ne tuturunsan wai amh yau, sarakuwa miri pe pura a'pu ri, nai kasa iturumu i'tu etanin uya, waku pe riken iyenu'pi'to' iu'tipi'to' e'kupu yau i'tu ri?

⁸ Teronpi' kanan uturumu pura iyesi yau e'ki'man pe, inh e'kama tusewa'nomato' pe?

⁹ Se kasa si iwesi kon. Tu'to'ka'nh'sen pe riken ausauroku kon yau ayani kon yai ausauroku i'tu etanin uya. Miri pura iyesi yau, a'setun ya' ri nin ausauroku kon miri.

¹⁰ Ikasima poken pura ri iyesi ti'tui' pura main amh esi miri non emh'poro, e'tane i'ri ta e'kwa pe

[†] **14:5** *ani yai*, miri pe pura *main yai*; v. 6, 18, 21-23, 39 yau niri.

iyesi ta p^{ura} iyesi.

¹¹ Ka'pon usauro'to' to'ka'n^u'sa' uya p^{ura} iyesi yau, ka'k^uran pe rⁱ ipona esi m^{iri}, urⁱ pona n^{iri} ka'k^uran pe iyesi.

¹² M^{iri} kasa i^{wesi} kon. Iya'kwara^u uya iyemeporu'tito' kon inepopai i^{wesi} kon pi', so'si emo'kanin kuru i'se e'ti'.

¹³ M^{iri} pe iyesi pi', ka'pon ani yai t^husauro'sen ip^{uremato'} pe iyesi t^haimu enpoikanin pe te'to' pe.

¹⁴ Ani yai ip^{urema} pe iyesi yau, uya'kwara^u ip^{urema}, e'tane usenuminkato' esi i'ri p^{ura} ri.

¹⁵ M^{iri} pi' si, i'rⁱ ken si kup^u uya? Uya'kwara^u pokon pe ip^{urema}, usenuminkato' pokon pe rⁱ n^{iri} ip^{urema}; uya'kwara^u pokon pe userenka, usenuminkato' pokon pe rⁱ n^{iri} userenka.

¹⁶ Aya'kwara^u ke Papa apuri^pit^u auya pe iyesi yau, nai kasa k^uri i'koro'tau'nokon na'ne' ito'ka'n^u'nin pen uya, "Amen," ta, tenki tato' auya pi' amaimu i'tui'ma p^{ura} ri?

¹⁷ Waku^u pe rⁱ tenki tato' auya esi, e'tane t^haron ni ka'pon pika'ti iya p^{ura} iyesi.

¹⁸ Tenki ukayai' Papa pi' iyentai'nokon pari t^husauro'sen urⁱ ani yai.

¹⁹ E'tane so'si tau 5 kaisa ri enupanin main yai asauro'pai e'ai' t^haron kon enupanin pe 10,000 kaisaron main ani yaino entai.

²⁰ Utonpa ton, m^{are} kasa iusenuminkato' kon ereutan^u'ti'. Iri yau aiko ton m^{are} am^u' pe e'ti', e'tane iusenuminkato' kon yau iyak^u'pusa' kon pe e'ti'.

²¹ Main yau iye'menukasa' man:
"Ti'tusan kon pen ka'pon am^u' ani yai,

sunwaron kon m_{ta}ta yai
 p_{us}amoro ka'pon am_{ta} auro'kato' uya oton,
 e'tane m_{iri} ri e'tane to' uya uyetato' oton
 pen,"[‡]

ta Itepuru uya.

22 M_{iri} wenai si, ani esi i'tuto' ipi' pe apurin_{in}in
 nan iwano' pen e'tane apurin_{in}in nan pen iwano';
 pu'kena' pe usauro'n_i esi apurin_{in}in nan iwano' pe,
 apurin_{in}in nan pen iwano' pe pen.

23 Tanporo si so'si tawon kon ye' am_{rasa}'
 yau, m_{iri}pan kon usauroku_u yau ani yai, m_{iri} yau
 ito'ka'n_u'nin nan pen[§] m_{iri} pe p_{ura} apurin_{in}in nan
 pen ewom_u yau, to'utano'ma ta to'uya pen pe' mi?

24 E'tane apurin_{in}in pen m_{iri} pe p_{ura} in_u' ri
 ito'ka'n_u'nin pen ewom_u yau, tanporon kon us-
 auroku_u yau pu'kena' pe, ewai' ri ka'wa ta iya
 tanporo t_unetan_u pi', tumakooi ke tesi pi', m_{iri}
 awonsi'ki tanporon kon uya teseru aimenka pi',

25 m_{iri} awonsi'ki ama'ai ri_u tewan yau inenku-
 runpan_u usenpoika ayu pona. Miripan nin si ena
 tem_u' po non pona Papa apuri_u'se'na, m_{iri}pan
 uya, "Papa kuru ri man ipiyau'nokon!" ta.

Papa Apuri_upit_u Eseru

26 I'ri ken si ta, utonpa ton? Ayam_{rasa}' kon
 pe iyesi a'tai, tanporon kon piyau eren e'to' pe
 iyesi, m_{iri} pe p_{ura} usenupan nito' ipi', m_{iri} pe p_{ura}
 tenpoikasen, m_{iri} pe p_{ura} ani, m_{iri} pe p_{ura} ani
 yaino enpoikanin. Tanporo seri ton e'ku'to' pe
 iyesi so'si meruntitan_u'nin pe.

[‡] **14:21** Aisaya 28:11-12 § **14:23** ito'ka'n_u'nin nan pen; m_{iri} pe
 p_{ura}, ata'toma'san

27 Ina' ri usaurokʉ pe iyesi yau ani yai, tiwi asa'ron kon, miri pe pʉra osorʉwawon kon nusaurokʉ tikin pa'ne ise'ma'pʉ pe, miri awonsi'ki tʉron ni si nenpoikai.

28 Enpoikanin pʉra iyesi yau, tiwi tʉusauro'sen nesii e'pana so'si tau, tiwano' pe ri nin miri awonsi'ki Papa ya' ri nin usauro'ni pi'.

29 Asa'ri miri pe pʉra osorʉwawon kon pu'kena' amʉ' nusaurokʉ, tʉron kon uya eta tane.

30 Miri yau si ina' ri iyereutasa' na'ne' piya' tenpoikasen uyepʉ yau, tʉusauro'sen ne'pakapʉi.

31 Apʉne pʉra tanporo i'senta' pu'kena' pe ausauro'to' kon pe iyesi, tanporon kon enupa pe miri awonsi'ki to' pori'ma pe.

32 Iya'kwarʉ uya pu'kena' amʉ' emeporʉ'tito' to' usauro'to' pe esi pu'kena' amʉ' enawon pe ri.

33 Apʉne pʉra Papa esi isiporon pen ni i'sero' pen e'tane tʉusewankamai' pʉra e'ni iwano'.

Tanporo wakʉ ton so'si tawon kon esi na'ne' kasa,

34 uri'sami'si amʉ' e'to' pe iyesi e'pana. To' usauro'to' pe pʉra iyesi, e'tane main awiri to' e'to' pe iyesi, Main, Mosi' winon uya tasa' na'ne' kasa.

35 I'ri ri inekama'popai to' esi yau, tʉtaan'pʉ kon ni ekama'poto' to' uya pe iyesi pata po; apʉne pʉra piyi'nʉ' ri iyesi uri'san usaurokʉ a'tai so'si tau.

36 Iwini'nokon pe' Papa maimu epiya'ti'pʉ? Imiri'nokon niken katʉ ka'pon amʉ' ineporo'san?

37 Ina' ri e'kupʉ yau pu'kena' pe miri pe pʉra Iya'kwarʉ nemeporʉ'ti'pʉ pe, tiwi ni'tui seri iyena'nokon simenukayai'ne' esi Itepuru maimu.

³⁸ Seri nonkasa' iya yau, kəri rı rı nıri nonka mıri.*

³⁹ Miri pe iyesi pi' utonpa ton, pu'kena' pe təusauro'sen pe e'paino pe e'ti', ani yai usauro'nito' kə'nonkatəu.

⁴⁰ E'tane waku pe riken isiporo ne'kuphi.

15

Kərai E'mı'sa'kato'

¹ Seri si, utonpa ton, iyemiy'a'Pontipai'nokon esi waku itekare ipi'nokon unekama'pı pi', ananəmı'pı kon miri awonsi'ki ipi' auta'sisa' kon na'ne'.

² Seri itekare wini iyepika'tisa' kon miri, main ipi'nokon unekama'pı pi' sa'man pe auta'sisa' kon yau. Miri pe pıra iyesi yau, apurisa' auya'nokon nin miri epoton kasa ri.

³ Uneporo'pı ni'kwiri'nukə uya miri iyena'nokon usennakan pe pıra kuru iyesi pi'.* Kurai eriku'pı umakooi kon wenai, iye'menukasa' itekare na'ne' awiri,

⁴ miripan u'na'ti'pı, miripan e'mı'sa'ka'pı itosorəwano wıi yau, iye'menukasa' na'ne' itekare awiri,

⁵ miripan usenpoika'pı Ke'pas[†] piya' miri awonsi'ki nin si 12 kaisaron kon piya'.

* **14:38** *Seri nonkasa' iya yau, kəri rı rı nıri nonka mıri; miri pe pıra, seri i'tu iya pıra iyesi yau, tıwi i'tunin pe pıra nesii.* * **15:3** *usen-nakan pe pıra kuru iyesi pi'; miri pe pıra, wapiyaro' pe usennakan nito' pe pıra iyesi pi'* **15:3** Aisaya 53:5-12 **15:4** Eren 16:8-10; Ma'siu 12:40; Inkupəpı 2:24-32 † **15:5** *Ke'pas*, miri pe pıra Pi'ta tukai' Arami' maimu yau. **15:5** Ma'siu 28:16-17; Ma' 16:14; Uru' 24:34, 36; Isaan 20:19

6 Miri t^upo, isenpoika'p^u 500 entaino kon ni t^utonpa ton piya' miri a'tai ri, moro ri to' tonpa'san esi miri nurine, t^uron kon ni eri'pi'kaa'p^u e'tane.

7 Miri a'tai'ne ri isenpoika'p^u Isens piya', miri awonsi'ki tanporo itekare ekamai' enno'sa' kon piya',

8 iu'mat^u pe isenpoika'p^u upiya' ri niri, ipoken p^ura iyentusa' r^u'p^u waraino ri piya'.

9 Itekare ekamai' enno'sa' kon o'non ni uri miri awonsi'ki esa'paino pen ni itekare ekamai' enno'sa' tukai', ap^une p^ura Papa so'sii kota'masa' uya.

10 E'tane Papa uya wak^u nonkasa' ke esi seri e'ai'ne' pe, miri awonsi'ki wak^u nonkasa' iya e'sa' esi iwotori'pi p^ura pen. Kane ku, sa'man pe e'turawasomasa' seri to' entai, uri pen ni sa'ne e'tane, e'tane Papa uya wak^u nonkasa' upiyau iye'sa' na'ne'.

11 Uri pe ri, miri pe p^ura kamoro pe ri na'ki, seri seri ina nekaman^u, miri awonsi'ki seri seri anapurin^u kon.

Iyeri'sa' Kon E'm^u'sa'kato'

12 E'tane K^urai e'm^u'sa'ka'p^u teriku'p^u apai tawon usekamasa' yau iipi'nokon, nai kasa ken itonpa kon uya iyeri'sa' kon e'm^u'sa'ka p^ura iyesi ta?

13 Iyeri'sa' kon e'm^u'sa'ka p^ura iyesi yau, K^urai ri si e'm^u'sa'ka'p^u pe p^ura iyesi miri.

14 K^urai e'm^u'sa'kasa' p^ura iyesi yau, ina nekaman^u esi miri iturawasooi r^u'p^u p^ura miri awonsi'ki apurito' auya'nokon ni niri.

15 Miri entai kuru, ina si esi kasi ye' pe ri Papa pi' t̄usauro'sen pe, ap̄ne p̄ra Papa uya K̄rai i'm̄sa'ka'p̄u iyeriku'p̄u apai tasa' ina uya. E'tane i'm̄sa'kasa' iya p̄ra ri iyesi, iyeri'sa' kon e'm̄sa'ka p̄ra iyesi yau.

16 Ap̄ne p̄ra si iyeri'sa' kon e'm̄sa'ka p̄ra iyesi pi', miri a'tai si K̄rai e'm̄sa'kasa' p̄ra ri niri si iyesi.

17 Miri awonsi'ki K̄rai e'm̄sa'kasa' p̄ra iyesi yau, apurito' auya'nokon esi miri epoton kasa ri, amakooi kon yau ri mari si iwesi kon.

18 Miri a'tai kamo K̄rai yau te'san eri'sa' uma'tasa' ri nin si.

19 Seri yawon uko'man nito' yau K̄rai pi' e'ku'nito' esi yau, usentu'man nito' ipi' pe ri nin e'ni seri t̄aron kon ka'pon am̄a' pi' e'ni entai ri.

20 E'tane K̄rai kuru ri nin e'm̄sa'ka'p̄u teriku'p̄u apai, kamoro iye'n̄nsa' kon n̄san tipiyaruka pe.

21 Ap̄ne p̄ra uma'tan nito' uye'sa' pi' ka'pon poro, eri'ni t̄opo e'm̄sa'kan nito' ri niri uyep̄u ka'pon poro.

22 Ap̄ne p̄ra tanporon kon eri'sa' pi' Atan pikiri, miri kasa ri tanporon kon enato' oton nurine K̄rai pikiri.

23 E'tane isipikiri'ne, K̄rai to' tipiyaruka nin; miri awonsi'ki iye'sa' a'tai kamoro nin si itiwano' ton.

24 Miri a'tai kuru nin iweyu u'ma'to' esi miri; Papa Ikuip̄n̄a ena' itesa' pe te'to' nonkato' iya, tanporon ni non esanon, eke pata esanon miri awonsi'ki merunti ma'tanuka t̄opo.

25 Ap^{ne} p^{ra} etasa' pe iye'to' pe iyesi Papa uya tanporo iteyaton non nonka p^u'ku pona i'ta o'koi'.

²⁶ Iu'matá pe inma'tanukuná iteyaton esi miri
uma'tan nito'.

²⁷ Apñne pñra, "Papa uya tanporon ni nonkasa' i'ta o'koi".[†] Seri si, "tanporon ni e'nonkasa' iwo'koi," nikayai'ne' esi, i'tu ri Papa pokon pe iyesi pi' ta iya pen ni, tanporon ni nonkayai'ne' Kuraí o'koi.

²⁸ Seri ku'sa' iya a'tai, Imu ri ena iwo'koi' tanporon ni tənin nə'pə təwo'koi' mìri kasa ri Papa e'to' pe tanporo; tanporon yau.

²⁹ Seri si, e'mu'sa'kan nito' para iyesi yau, i'ri ken si kupu kamoro iyeri'sa' kon iwano' pe, iyepa'taisimasa' kon uya? Iyeri'sa' kon e'mu'sa'kasa' para kuru iyesi yau, i'rito' pe ken ka'pon amu' epa'taisima nesii'no to' iwano' pe?

³⁰ Miri awonsi'ki ina ri si, i'rilo' pe ken si isi yau
ina esi pata weyu kaisari ri?

³¹ Wui kaisari ri erikʉ—ta uya kuru ri sa'ne, utonpa ton—imiri'nokon pi' utapuripitʉ kasa kuru ri uvepuru kon Sises Kʉrai awiri.

32 Ene amʉ' pokon pe usewa'nomasa' yau
E'pe'sas po, ka'pon pe e'nito' eseru yau, i'rì keni
si eposa' uya nai? Iyeri'sa' kon e'mʉ'sa'kasa' para
ivesi yau

“Enta’nanpai’nokon miri awonsi’ki
e’taripanpai’nokon,

ta. apune pura awanapai ri eri'n'i'nokon pi',"§

³³ Kisenku'titau: "Iri ton tonpa pe e'ni uya wakau eseru wann*i* ma'tanaku," tasa'.

34 Ta'kwaru ke iwe'to' ya' enna'po' iwe'to' kasa, miri awonsi'ki aumakoitato' ereutana'ki; apune pura moro turon kon man Papa i'tunin nan pen—seri ta uya iyipiyitu kon pa.

E'mu'sa'kan Nisa' Pun

35 E'tane turon ni uya ri ekama'po, "Nai kasa iyeri'sa' kon e'mu'sa'ka? I'ri waraino ipun pe to' uyepu?"

36 Nai pe iya'kwaru pura ri! Inpi'mi'pu tuuto'pansen teri'sa' a'tai riken.

37 Iye'pi'mi a'tai, tupun ke ipi'mi auya pen, e'tane ite' pe te'sen itena'pi, iya'tai pura purowa ye' ri miri pe pura i'ri ye' ri.

38 E'tane si Papa uya ipun ke irepa iye'kupu i'se te'to' awiri, miri awonsi'ki ite' kaisari ri iwarai'nan ni ipun ke irepa iya.

39 Tanporo pun amu' esi pen isi'kaisa ri: Ka'pon amu' pun esi tupona ri, o' amu' turon ni pe, toron amu' turon ni pe miri awonsi'ki moro' amu' turon ni pe.

40 Miri yau ka' yawon kon niri pun esi miri awonsi'ki non pon kon pun esi; e'tane tupona ri'ne ri'ka' yawon kon akorwano ton esi, miri awonsi'ki non pon kon akorwano esi turon ni pe ri.

41 Wai enu turon ni pe ri itakorwano, kapai turon ni miri awonsi'ki siriki amu' turon ni pe: miri awonsi'ki siriki amu' esi tupona ri takorwano kon yau.

42 Miri kasa si iyeri'sa' kon e'mu'sa'ka e'to' oton. Itekepu ne'piyai'ne' esi tuukitasen pe, iye'mu'sa'kasa' esi tuukita ton pe pura;

43 iye'pimi t̄namasen pe p̄ara ri, iye'mu'sa'ka eke pe t̄ku'sen pe; iye'pimi i'si'mura, iye'mu'sa'ka merunti pe;

44 iye'pimi t̄pun tau ri, iye'mu'sa'ka iya'kwaru pe ipun.

T̄pun tau te'sen pe e'n̄i yau, moro ri n̄iri iya'kwaru pe e'nito' esi miri.

45 Seri kasa iye'menukasa' miri: "Wapiyaro' ka'pon Atan ena'p̄u nurinan pe,"* tukai'; iu'mat̄u pe te'sen Atan repa'p̄u uko'man n̄ito' a'kwaru ke.

46 Wapiya iya'kwaru uyee'p̄u pen, e'tane t̄pun tawon, miri awonsi'ki nin si iya'kwaru.

47 Wapiyaro' ka'pon esi'p̄u non sururuui'pi pe, iyakon ite'kwaro' ka'pon esi'p̄u Ep̄an poino.

48 Non pe te'sen ka'pon esi'p̄u kasa, miri kasa ri kamoro non pon kon esi miri; miri awonsi'ki Ep̄an poino ka'pon esi kasa, miri kasa ri mari kamoro Ep̄an iwano' ton esi miri.

49 Miri awonsi'ki non pe te'sen ka'pon esa' pe e'n̄i'p̄u'nokon ikasa kasa ri mari, miri kasa ri Ep̄an poino ka'pon esa' pe ikasa e'n̄i'nokon miri.[†]

50 Ekama uya ipi'nokon, utonpa ton, miri pun miri awonsi'ki m̄an uya Papa e'to' esa' wanni pe eporo p̄ara ri iyesi, miri pe p̄ara t̄ukitasen uya t̄ukitasen pen eporo p̄ara ri iyesi.

51 Etati', tonan tawon ni ekama uya: Tanporo e'n̄nni'nokon pen, e'tane tanporo usensima'nokon—

52 inke p̄ara ri, en e'piuka yau ri, iu'mat̄u pe te'sen wai t̄aronpi' a'tai. Ap̄ne p̄ara wai t̄aronpi' uturunto' oton, iyeri'sa' kon si e'mu'sa'kato'

* **15:45** Iseneses 2:7 † **15:49** ikasa e'n̄i'nokon miri; miri pe p̄ara, ikasa e'n̄ipai'nokon.

oton tœukitasen pe pœra, mœri awonsi'ki si usensima'nokon.

⁵³ Apœne pœra tœukitasen si epontito' pe iyesi, tœukitasen pen ya'; mœri awonsi'ki teri'sen, teri'sen pen ya'.

⁵⁴ Tœukitasen epontisa' pe iyesi a'tai, tœukitasen pen ya', mœri awonsi'ki teri'sen, teri'sen pen ya', mœri a'tai si main iye'menukasa' na'ne' ena mœri i'napai ri: "Intentai enan nito' uya uma'tan nito' enko'masa',"[‡] tawon.

⁵⁵ "Uma'tan nito' si, nai ken si itentai iyenato"?

Uma'tan nito' si, nai ken si isi'poto' auya?"[§]

⁵⁶ Uma'tan nito' uya si'pon nito' esi, makoi; makoi meruntirœ esи, main, Mosi' winon.

⁵⁷ E'tane tenki Papa! Entakanin pe uku'sa' iya 'nokon pi' uyepuru kon Sises Kœrai poro.

⁵⁸ Mœri pe iyesi pi', utonpa ton nu'kw*i*, pana' pe e'mœsa'kat*i*' i'ri ri ayamati'nin. Te'tœsen ye' pe kuru ri e't*i* Itepuru tœrawasooi pona, apœne pœra i'tu auya'nokon Itepuru iwano' pe e'tœrawasoman esi notœn pe pen.

16

*Pœrata Amœranœ'to' Papa Munk*i* Iwano' Oton*

¹ Seri si pœrata amœranœ'to' pi' Papa munk*i* amœ iwano' oton: Kare'siya pon kon so'sii ton pi' iku't*i*' ta'pœ uya ri iku't*i*'.

² Suntaaka e'sara'tito' weyu kaisa ri'ne, akaisari'nokon pœrata mœmo'katœi' ineporonœ

kon pi' tense, m^akonekat^ai', uye'sa' a'tai p^arat^a
am^aranu'to' esi namai'.

³ Miri a'tai uye'sa' a'tai imenukasa' kareta t^apⁱ'to'
pe uya anan^am^a'san kon ena' to' ekamanin pe
miri awonsi'ki to' enno'to' pe inturun^a kon esa' pe
Surusiran pona.

⁴ Utito' pe iyesi yau rⁱ nⁱri, uya'kiri rⁱ to' utito' pe.

T^apoiri Ri Inesak^an^a

⁵ Ma'sitoniya poro uti t^apo, uye'to' oton
ipiya'nokon—ap^ane p^ara Ma'sitoniya poro uti
ke.

⁶ Mara rⁱ na'ki ipiyau'nokon e'an, miri pe p^ara
komi' pe pata e'to' weyu rⁱ eno'ma uya, upika'ti
kon pa utito' yau, utiyai'nⁱe' airi'nⁱe' ri.

⁷ Aka'nⁱe' pe rⁱ iyentaka kon pe rⁱ iyenpai'nokon
esi pen, ipiyau'nokon pari iko'manpai esi, Itepuru
uya ikup^a pe iyesi yau.

⁸ E'tane E'pe'sas po nin uko'mam^a miri Penti'kas
p^a'ku' pona;

⁹ ap^ane p^ara uyena' eke kuru t^arawaso
mara'taai uta'kokasa' man miri awonsi'ki tu'ke
nin uyewa'nomanin nan man.

¹⁰ Temu'ti uye'sa' yau, iyenari'n^anto' k^ase'nin
ipiya'u'nokon iyesi koro'tau, ap^ane p^ara Itepuru
t^arawasooi ari iya miri, urⁱ kasa kuru.

¹¹ In^a' ri k^a'nurunpanin. Menno'ta'i' tewanka-
mai' p^ara upiya' iye'to' pe. Itenupikiri e'ai' itonpa
ton am^a' pokon pe.

¹² Seri nin si utonpa kon A'poros pi': Ipan pe
kuru ekama'posa' uya miri ipiya'nokon itito' pe

utonpa kon amu' pokon pe. Seri pe'ne itipai pura iyesi, e'tane iti ri itito' uya eposa' a'tai.

¹³ Hiwano' kon pe ri iserasu kon pe e'ti'; sa'man pe e'ti' anapurinu kon yau; enari'ke' pe pura, pana' pe e'ti'.

¹⁴ Tanporon ni iku'ti' iusi'nunka kon yau.

¹⁵ I'tu auya'nokon S^{et}tipanas iwu' tawon kon ekoneka'pu A'kaya po, miripan kon e'tusa' waku ton t^{er}rawasooi ku'nin nan pe. Ipan pe iyekama'po uya 'nokon, utonpa ton,

¹⁶ p^usamoro waraino kon maimu awiri iye'turu kon pa miri awonsi'ki tanporon kon seri t^{er}rawaso ya' newonyai'ne' nan ipi' te't^{er}rawasomato' kon pe maimu awiri niri.

¹⁷ Pori' pe esi'pu S^{et}tipanas, Po'tuna'tos, miri awonsi'ki A'kai'kos uye'sa' a'tai, apane pura int^{er}ton kon pura na'ne' t^{er}ru'pu to' uya.

¹⁸ To' uya uya'kwaru to'panu'sa' imiri'nokon ni niri. P^usamoro waraino kon ka'pon amu' esi miri ti'tusan pe.

Iu'matu Pe Ri Miyari Tato'

¹⁹ So'si amu' Eisa nono awiron kon uya miyari tato' t^{er}uya'nokon ennoko iyena'nokon. A'kira miri awonsi'ki P^ure'sira* uya miyari ta ipi'nokon tewan kon apai Itepuru yau, miri kasa ri mari kamoro so'si pi' tamurapi'san to' iwu' tau uya ta.

²⁰ Tanporon kon ni seri yau te'san man miyari tato' t^{er}uya'nokon ennoko pi' iyena'nokon. Miyari ka'ti' itonpa kon amu' pi' waku eseru yau auta'su'ka kon pe.

^{16:15} 1 Koren 1:16 * ^{16:19} Kiri' maimu yau, P^uri'sa, t^{er}on ni pe P^ure'sira tato' yai. ^{16:19} Inkupu'pu 18:2

1 KOREN 16:21

liv

1 KOREN 16:24

²¹ Uri, Paaru uya miyari tato' menuka uyemiyatu ke ri.

²² Inu' uya ri Itepuru i'nunka pura iyesi yau—pa'nu' ri e'nonka miri ipona. Isi'ki ri, Epuru!†

²³ Itepuru Sises uya waku nonkasa' nesii ipiyau'nokon.

²⁴ Tanporo ii'nunkato' kon uya esi Sises Kurai yau. Amen.‡

† **16:22** Isi'ki ri, Epuru!—Arami' maimu yau, Marana'ta—Isi'ki ri, Epuru ta e'kwa pe. ‡ **16:24** Turon ni imenukasa' ton esi *Amen* pura si.

Wakʉ Itekare: Emenna' Pe Ekonekan Nito' New Testament in Akawaio (GY:ake:Akawaio)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Akawaio

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Akawaio

ake

Guyana

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Akawaio

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

0a50da4e-768d-5472-9dd1-d9747ff5918f